

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

Σύγχρονη Ακροδεξιά: Οι περιπτώσεις των κομμάτων
«Εθνικός Συναγερμός» (RN) [πρώην (γαλλικό) Εθνικό
Μέτωπο] και Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD).

Θεολογός Γεώργιος

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2023

**University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International Relations**

**Master Program in
«Governance and Public Policies»**

Contemporary Far Right: The Cases of the National Rally (RN) [formerly (French) National Front] and Alternative for Germany (AfD) parties.

Theologas Georgios

Corinth, September 2023

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο/Η δηλών/ούσα

.....
(Υπογραφή)

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στον πατέρα μου.

Σύγχρονη Ακροδεξιά: Οι περιπτώσεις των κομμάτων «Εθνικός Συναγερμός» (RN) [πρώην (γαλλικό) Εθνικό Μέτωπο] και Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD)

Σημαντικοί Όροι: Εθνικός Συναγερμός (RN), Εθνικό Μέτωπο (FN), Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), Ευρωπαϊκή Ένωση(E.E.) , Ευρώ-σκεπτικισμός

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία θα συγκρίνουμε τον γαλλικό Εθνικό Συναγερμό/ Rassemblement National (RN) με το Γερμανικό κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία/Alternative for Deutschland (AfD).

Και τα δύο κόμματα συγκαταλέγονται στην ευρύτερη οικογένεια του ακροδεξιού πολιτικού χώρου. Ο Εθνικός Συναγερμός προέρχεται από το Εθνικό Μέτωπο/ Front National (FN) του Jean-Marie Le Pen με ίδρυση στις αρχές της δεκαετίας του 70. Αντίθετα το AfD είναι ένας νεοσύστατος κομματικός σχηματισμός που δημιουργήθηκε στις αρχές της περασμένης δεκαετίας. Θα εξετάσουμε, πως προήλθαν τα πολιτικά κόμματα, πως κατατάσσουμε κάποια στην άκρα δεξιά, τι είναι η λαϊκίστικη ριζοσπαστική δεξιά, ο ευρώ-σκεπτικισμός και εάν τα παραπάνω πολιτικά κόμματα ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες. Θα μελετήσουμε την πολιτική τους ιδεολογία, πως κατάφεραν να γιγαντωθούν σε σχέση με το παρελθόν και ειδικά το RN, σε ποιες κοινωνικές ομάδες απευθύνονται και πως μετασχηματίζονται με το χρόνο σε πιο ήπια πολιτικά κόμματα. Επίσης, θα εντοπίσουμε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα τους και θα προσπαθήσουμε να τις ερμηνεύσουμε.

Contemporary Far Right: The Cases of the National Rally (RN) [formerly (French) National Front] and Alternative for Germany (AfD) parties

Keywords: Rassemblement National (RN), Front National (FN), Alternative for Deutschland (AfD), European Union, Euro-skepticism

Abstract

In this dissertation we will compare the French National Front/Rassemblement National (RN) with the German party Alternative for Germany/Alternative for Deutschland (AfD).

Both parties are part of his extended family far-right political space. The National Rally comes from Jean-Marie Le Pen's Front National (FN) founded in the early 70s. On the other hand, the AfD is a new party formation that was created at the beginning of the last decade. We will examine how the political parties came about, how we classify some in the extreme right, what is the populist radical right, Euro-skepticism and whether the above political parties belong to these categories. We will study their political ideology, how they managed to become giant in relation to the past and especially the RN, which social groups they address and how they are transformed over time into milder political parties. We will also identify similarities and differences between them and try to interpret them.

Περιεχόμενα

Περίληψη	
Abstract	
Εισαγωγή	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ιδεολογίες και πολιτικά κόμματα	
1.1 Αριστερά, δεξιά και κέντρο	3
1.1.1 Γέννηση Αριστεράς και Δεξιάς	3
1.1.2 Η έννοια του κέντρου	4
1.2 Ακροδεξιά και Ριζοσπαστική Δεξιά	4
1.3 Εθνικισμός και Νατιβισμός	5
1.4 Ριζοσπαστικός δεξιός λαϊκισμός	7
1.5 Ευρώ-σκεπτικισμός	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Εθνικός Συναγερμός (RN)	
2.1 Ίδρυση και Πολιτικό Μανιφέστο	11
2.2 Οι θέσεις του Εθνικού Μετώπου και του Εθνικού Συναγερμού σε εκλογικές αναμετρήσεις	13
2.2.1 Οι θέσεις του στις Γαλλικές εκλογές	13
2.2.2 Οι θέσεις του στις Ευρωεκλογές	16
2.3 Η θέση του στο Ευρωκοινοβούλιο	17
2.3.1 Αλλαγή πλεύσης από τον Εθνικό Συναγερμό για το 'Frexit'	18
2.4 Οι κινήσεις που έδειξαν αλλαγή φιλοσοφίας	19
2.4.1 Στο κυνήγι της ψήφου των νέων	21
2.4.2 Περιβάλλον, σύνορα και Εθνικός Συναγερμός	22
2.5 Η δεκαετία κρίσης η αιτία όπου ο Εθνικός Συναγερμός γιγαντώνεται	23
2.5.1 Η μεταναστευτική πολιτική του Εθνικού Συναγερμού βρίσκει απήχηση στην Γαλλική κοινωνία	23
2.5.2 Ο Εθνικός Συναγερμός πείθει χρησιμοποιώντας δεξιό λαϊκισμό	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εναλλακτική για την Γερμανία (AfD)	
3.1 Η ίδρυση του AfD	26
3.2 Πολιτικό Μανιφέστο του AfD	27
3.3 Το AfD στο Ευρωκοινοβούλιο	29
3.3.1 Η Ευρώ-ομάδα που ανήκει και οι θέσεις της	29

3.3.2 Πως το AfD βλέπει την Ευρωπαϊκή Ένωση και το «Dexit»	30
3.4 Οι θέσεις του σε εκλογικές αναμετρήσεις όπου συμμετείχε	31
3.4.1 Οι θέσεις του στις Γερμανικές ομοσπονδιακές εκλογές	31
3.4.2 Οι θέσεις του στις Ευρωπαϊκές εκλογικές αναμετρήσεις	32
3.5 Ένα Ευρώ-σκεπτικιστικό ή λαϊκίστικο ριζοσπαστικό κόμμα;	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Σύγκριση Εθνικού Συναγερμού & Εναλλακτικής για την Γερμανία

4.1 Σύγκριση πολιτικών ιδεολογιών	36
4.1.1 Μετανάστευση και Ισλάμ	36
4.1.2 Κοινωνική ένταξη μεταναστών και εργασία	37
4.1.3 Συγκλίσεις και διαφορές με την Ε.Ε. και την οικονομία	37
4.2 Εξωτερική πολιτική και Ρωσία	38
4.3 Η κινητοποίηση διαμαρτυρίας της ακροδεξιάς συνδέεται στενά με τη μετανάστευση	39
4.4 Γενικά Συμπεράσματα: Τα κόμματα μεταλλάσσονται με το χρόνο από ακροδεξιά σε λαϊκίστικα ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα	40

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	43
---------------------	-----------

Εισαγωγή

Σκοπός της εργασίας μας είναι να μελετήσουμε και να συγκρίνουμε την πολιτική ιδεολογία δύο κομμάτων της ακροδεξιάς. Το πρώτο είναι ο Εθνικός Συναγερμός/Rassemblement National (RN) που προέρχεται από το Εθνικό Μέτωπο/ Front National (FN) του Jean Marie Le Pen στη Γαλλία και είναι ένα ιστορικό θα λέγαμε κόμμα για τη χώρα. Το δεύτερο είναι το Γερμανικό κόμμα Εναλλακτική για τη Γερμανία/Alternative for Deutschland (AfD) που είναι ένα νεοσύστατο κόμμα, μίας δεκαετίας ακριβώς, ένα δημιούργημα της οικονομικής και μεταναστευτικής κρίσης.

Στην ουσία πρόκειται για το πιο παλιό και το πιο νέο από τα ακροδεξιά κόμματα στις δύο πιο μεγάλες χώρες της Ενωμένης Ευρώπης όπου μάλιστα ανήκουν στην ίδια Ευρώ-ομάδα και το ένα είναι αντιπολίτευση στη Γαλλία ενώ το δεύτερο φιλοδοξεί να γίνει και αυτό στη Γερμανία.

Θα προσπαθήσουμε να ορίσουμε τα βασικά ιδεολογικά χαρακτηριστικά που έχουν τα δύο κόμματα, σε ποιες κοινωνικές ομάδες απευθύνθηκαν και τα έφεραν με τόσο μεγάλη εκλογική επιρροή, ποια χαρακτηριστικά της ιδεολογίας του εθνικισμού, της λαϊκίστικης ριζοσπαστικής δεξιάς και του ευρώ-σκεπτικισμού ανέπτυξαν κατά περιόδους και τελικά αν ανήκουν απλά και γενικά στην ακροδεξιά. Επιπρόσθετα, θα περιγράψουμε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις που συμμετείχαν και δείχνουν μία συνεχή αλλαγή στις θέσεις τους κατά καιρούς για την καλυτέρευση της εκλογικής τους επιρροής όπως και τις συνθήκες εμφάνισης του κάθε κόμματος, την σχέση του με το παρελθόν και τέλος θα καταγράψουμε τα βασικά ιδεολογικά τους χαρακτηριστικά, για να εντοπίσουμε ομοιότητες και διαφορές, τις οποίες θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρούμε να προσδιορίσουμε προς πρόεκυψαν οι λεγόμενοι χώροι δεξιά και αριστερά και εν συνεχεία επικεντρωνόμαστε στο χώρο της δεξιάς, με βασικότερες τις τάσεις της ακροδεξιάς, του εθνικισμού και του ευρώ-σκεπτικισμού. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε διεξοδικά τον Εθνικό Συναγερμό/Rassemblement National (RN) από τη γέννησή του ως Εθνικό Μέτωπο μέχρι και σήμερα, όπου πλέον εδώ και μερικά χρόνια είναι η ισχυρή αντιπολίτευση στη Γαλλία. Έπειτα, στο τρίτο κεφάλαιο, μιλάμε για την Εναλλακτική

για τη Γερμανία/ Alternative for Deutschland (AfD) και παρουσιάζουμε πως δημιουργήθηκε, τι πρεσβεύει, πως γιγαντώθηκε και πως απειλεί με τη σειρά της να γίνει η αντιπολίτευση στη Γερμανία. Τέλος στο τελευταίο κεφάλαιο, παραθέτουμε τα δύο κόμματα που μας αφορούν και κάνουμε μία σύγκριση μεταξύ τους σχετικά με το πόσο έχουν την ίδια ρητορική, ποια είναι τα βασικά στοιχεία που συνδέονται καθώς είναι στην ίδια Ευρώ-ομάδα, τις πολλές ομοιότητές τους και τέλος, πως μεταλλάσσονται με το χρόνο σε λαϊκίστικα ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ

Ιδεολογίες και πολιτικά κόμματα

1.1 Αριστερά, Δεξιά και Κέντρο

1.1.1 Γέννηση Αριστεράς και Δεξιάς

Οι λέξεις-όροι 'Αριστερά' και 'Δεξιά' ήταν κληροδοτήματα της Γαλλικής Επανάστασης. Ήταν η τοπογραφία των επαναστατικών συνελεύσεων με πρώτη τη Συντακτική Συνέλευση. Δηλαδή στην πλευρά της αίθουσας (αριστερά ή δεξιά) με βάση το πώς συνήθιζαν να κάθονται άνθρωποι που είχαν κοινές αντιλήψεις και πάντα ως κεντρική φιγούρα τον Βασιλιά (σήμερα ο πρόεδρος της Βουλής), που πραγματοποιούνταν οι συνεδριάσεις (Mavrogordatos, 2001).

Αφετηρία του τοπογραφικού διαχωρισμού θεωρείται η σύγκρουση, στις 28 Αυγούστου 1789, για το δικαίωμα αρνησικυρίας (το βέτο δηλαδή) που θα είχε ο Βασιλιάς στο πρώτο Γαλλικό Σύνταγμα αμέσως μετά τη Γαλλική Επανάσταση. Τότε αυθόρμητα οι οπαδοί του απόλυτου βέτο υπέρ του Βασιλιά συγκεντρώθηκαν στα δεξιά του Προέδρου, ενώ οι οπαδοί του αναβλητικού βέτο στα αριστερά του.

Ήδη όμως στις 7 Μαΐου του ίδιου έτους, περίπου τέσσερις μήνες πριν, στο πλαίσιο της χωριστής συνέλευσης της λεγόμενης Τρίτης Τάξης, όσοι υποστήριζαν την άμεση και μονομερή ανακήρυξή της σε Εθνοσυνέλευση (δηλ. οι ριζοσπαστικότεροι) είχαν συγκεντρωθεί στα αριστερά του Προέδρου, ενώ όσοι ήθελαν συνδιαλλαγή με τις συνελεύσεις των δύο προνομιούχων τάξεων (κλήρου και ευγενών) είχαν μαζευτεί στα δεξιά του.

Από τότε έχει κληροδοτηθεί ο όρος 'Δεξιά' και 'Αριστερά' στο πολιτικό σύστημα. Υπάρχουν βέβαια πολλές μετεξελίξεις και στα δεξιά και στα αριστερά κόμματα και κινήματα που δημιουργήθηκαν κατά καιρούς και αυτές τα διαμόρφωσαν σε πιο σύγχρονα σε κάθε εποχή τους τελευταίους δύο αιώνες (Mavrogordatos, 2001). Όπως ήταν λογικό ήρθε ο εμπλουτισμός με νέες ιδεολογίες που μπήκαν σε κάθε κατεύθυνση, με κυριότερες δύο σχολές, δύο οικονομικές θεωρίες: Τον φιλόσοφο και κοινωνιολόγο, Καρλ Μαρξ (1818-1883)

στο αριστερό ακροατήριο ως σημείο αναφοράς και όταν πλέον ο θεσμός του Βασιλιά υποτιμήθηκε σε όλο τον σύγχρονο κόσμο, η δεξιά υιοθέτησε τις απόψεις του νομπελίστα οικονομολόγου, στατιστικολόγου και συγγραφέα Μίλτον Φρίντμαν (1912-2006).

1.1.2 Η έννοια του Κέντρου

Ο όρος «Κέντρο» στην πραγματικότητα, είναι ο χώρος που όσοι ανήκουν στα δεξιά και στα αριστερά έδρανα, όσο κάνουν ισομερή βήματα ο ένας προς τον άλλον συναντιούνται. Ο Κεντρώος, λοιπόν, επιδιώκει να παραμείνει στη μέση αυτού του φάσματος, υποστηρίζοντας την αλλαγή όταν είναι απαραίτητη, αλλά αποφεύγοντας ξαφνικές ή δραστικές αλλαγές. Εξάλλου, κατά τον Μανρογορδατος (2001), το Κέντρο στην πολιτική είναι η τάση για ιδεολογικά μετριοπαθή στάση προκειμένου να αποφευχθούν οι πολιτικές ακρότητες. Ταυτόχρονα, ένας κεντρώος υποβαθμίζει τις ιδεολογικές εκκλήσεις υπέρ ενός σκληρού κομματικού ιδεολογικού προγράμματος, προωθώντας μετριοπαθείς πολιτικές επιτυγχάνοντας μια ισορροπία μεταξύ αριστεράς και δεξιάς.

Δεδομένου όμως, ότι οι θέσεις που ονομάζονται Κεντρώες εξαρτώνται από συγκεκριμένες πολιτικές των αντίπαλων ιδεολογικών πόλων, δηλαδή είναι οι δεξιές και αριστερές πολιτικές όπου οι μετριοπαθείς προσπαθούν να συμβιβάσουν, ο πολιτικός Κεντρισμός είναι επομένως, εξ ορισμού, μια σχεσιακή έννοια καθώς ποτέ δεν θα μπορούσε να υπάρχει αν δεν υφίστανται οι άλλοι δύο.

1.2 Ακροδεξιά και Ριζοσπαστική Δεξιά

Με την γενική απλούστευση του όρου θα μπορούσε κάποιος να πει, πως ο ακροδεξιός είναι απλά ο πιο κοντινός άνθρωπος του Βασιλιά σύμφωνα με την προ δύο αιώνων βασική διαφορά όσων είχαν κοινωνική αντιπαράθεση. Όπως αναφέραμε όμως στο πέρασμα του χρόνου οι λόγοι που υπήρχαν κοινωνικές και μετέπειτα πολιτικές αντιπαράθεσεις αυξήθηκαν (δεν αφορούσαν μόνο τη γη και τη δουλειά όπως στη Γαλλική επανάσταση) και συνεχώς διαφοροποιούνταν.

Από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και μέχρι τη σημερινή ημέρα, μπορούμε να αναφέρουμε πως κατά τον Carter(2018, σελ. 157-182) ακροδεξιός αναφερόταν όποιος διακατέχεται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- I. Εθνικισμό
- II. Ρατσισμό
- III. Ξενοφοβία
- IV. Απαίτηση ισχυρού κράτους
- V. Αντιδημοκρατική στάση (Αυταρχισμός)

Σύμφωνα με τους Mudde (1996, σελ. 225–248), Mudde(2000) και Carter (2018) δεν υπάρχουν και τα πέντε χαρακτηριστικά σε όλες τις περιπτώσεις όμως. Συχνά, κατά τη διαδικασία προσδιορισμού ενός στοιχείου ή ενός ατόμου ως ακροδεξιού, ορισμένα από τα εν λόγω χαρακτηριστικά συνδυάζονται με ένα καθοριστικό στοιχείο όπως για παράδειγμα η απόρριψη της αρχής της ισότητας. Ταυτόχρονα, κατά τον Mudde (2012), τα χαρακτηριστικά που πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον ο ορισμός της ριζοσπαστικής δεξιάς είναι τα εξής:

- I. Ο Αυταρχισμός
- II. Ο Νατιβισμός
- III. Ο Λαϊκισμός

Η μεγάλη διαφορά ανάμεσα στην ριζοσπαστική δεξιά και την ακροδεξιά είναι η αποδοχή ή απόρριψη της βίας, με την πρώτη (ριζοσπαστική δεξιά) από την επιστημονική βιβλιογραφία αποτελεί μια πιο μετριοπαθή εκδοχή της άκρας Δεξιάς.

1.3 Εθνικισμός και Νατιβισμός

Σύμφωνα με τον Mudde (2007), ο Εθνικισμός είναι ένα κοινό ιδεολογικό χαρακτηριστικό της ακροδεξιάς που απαιτεί σύμπτυξη κράτους και Έθνους. Υπάρχουν όμως διάφορα είδη Εθνικισμού όπως ο αστικός (Εθνικισμός), όπου το κράτος θεωρείται η κύρια μονάδα της ανθρώπινης οργάνωσης και οι πολίτες επιλέγουν να είναι μέλη του πολιτικού Έθνους καθώς αποδέχονται ένα κοινό σύνολο πολιτιστικών αξιών και πρακτικών. Το Έθνος είναι μεν ομοιογενές στον πολιτισμό, αλλά όχι απαραίτητα και ομοιογενές στην εθνότητα. Ο αστικός

εθνικισμός δίνει περισσότερο έμφαση στην αφομοίωση και στον επαναπατρισμό καθώς τα θεωρεί μεθόδους για την επίτευξη ενός μόνο-πολιτισμικού κράτους.

Σε άλλη ιδεολογική διαφορά του εθνικισμού, στον εθνοτικό (Εθνικισμό), το εθνικό έθνος (εθνότητα), είναι η μοναδική βάση της ανθρώπινης οργάνωσης και μόνο μέσω της ιδιότητας του μέλους στο έθνος (αυτόχθονας) αποκτά κάποιος την ιθαγένεια ενός κράτους. Η συμμετοχή στο έθνος δηλαδή είναι αποκλειστικά κληρονομική υπόθεση και συχνά αυτό συνοδεύεται από μια κοινή γλώσσα ή κοινή θρησκεία. Ο εθνοτικός Εθνικισμός επικεντρώνεται στον μόνο επαναπατρισμό και καθόλου στη αφομοίωση όπως ο αστικός, καθώς θεωρεί πως είναι το μοναδικό μέσο για την απόκτηση ενός μονοπολιτισμικού κράτους. Σύμφωνα με τον Mudde (2000, σελ. 170), τα ακροδεξιά κόμματα είναι μοιρασμένα σε αυτές τις δύο κατηγορίες. Άλλα προωθούν τον αστικό Εθνικισμό, ενώ άλλα προωθούν τον εθνικό εθνικισμό.

Ο Νατιβισμός είναι μια ριζοσπαστική ερμηνεία της ιδέας του έθνους-κράτους, της ιδρυτικής αρχής πολλών δυτικών χωρών και αναγνωρίζεται ως τέτοια από τα Ηνωμένα Έθνη. Σύμφωνα με τους Meny&Surel (2002) και Canovan (1999), ο αυταρχισμός είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό των κυρίαρχων ιδεολογιών (Συντηρητισμός) και των θρησκειών (κυρίως του Καθολικού και του Ορθόδοξου Χριστιανισμού), αν και όχι πάντα στον ίδιο βαθμό. Και ο λαϊκισμός βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη δημοκρατική υπόσχεση που είναι τόσο κεντρική για την ευρωπαϊκή πολιτική.

Ο όρος Νατιβισμός χρησιμοποιείται ώστε να υπάρχει διάκριση από τον Εθνικισμό των ακροδεξιών κομμάτων σε σχέση με τον εθνικισμό των κυρίαρχων κομμάτων. Σύμφωνα με τον Mudde (2007, σελ. 19), ο Νατιβισμός συνδυάζει τον Εθνικισμό με την ξενοφοβία στο ότι καλεί τα κράτη να αποτελούνται μόνο από μέλη της γηγενούς ομάδας και θεωρεί τα μη εγγενή στοιχεία ως θεμελιωδώς απειλητικά για το μόνο-πολιτισμικό έθνος-κράτος. Τα κυρίαρχα κόμματα από την αντίθετη πλευρά, ασπάζονται μια μη ξενοφοβική μορφή Εθνικισμού (που ταιριάζει στον αστικό εθνικισμό που αναφέρθηκε) καθώς αυτή είναι συμβατή και δεν εμποδίζει την πολιτική των φιλελεύθερων αξιών, όπως είναι η ανεκτικότητα, η ισότητα και τα ατομικά δικαιώματα. Σε αυτή την κατάσταση, τα μη ιθαγενή στοιχεία (π.χ. μετανάστες, ή περιθωριακές κοινωνικές ομάδες) προσδιορίζονται βάσει πολιτιστικών χαρακτηριστικών όπως η φυλή, η εθνικότητα ή η θρησκεία και μπορεί να περιλαμβάνουν μειονότητες από τη γηγενή εθνική ομάδα.

Ο Νατιβισμός όμως ορισμένων ακροδεξιών κομμάτων είναι εντελώς διαφορετικός ως προς την κατεύθυνση των κυρίαρχων δεξιών κομμάτων καθώς είναι βιολογικά ή πολιτισμικά 'ρατσιστικός', υπονοώντας μια φυσική ιεραρχία μεταξύ των ομάδων. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Rydgren (2005, σελ. 413-437), τα περισσότερα ακροδεξιά κόμματα, τουλάχιστον δημόσια, έχουν υιοθετήσει μια εθνοπλουραλιστική μορφή νατιβισμού που είναι πιο εύγευστη στους ψηφοφόρους. Ο εθνοπλουραλισμός θεωρεί διαφορετικούς πολιτισμούς ίσους, αλλά διακριτούς και ως εκ τούτου ασυμβίβαστους. Οι υποστηρικτές του εθνοπλουραλισμού ισχυρίζονται ότι γιορτάζουν τις πολιτισμικές διαφορές και υποστηρίζουν ότι αυτές οι διαφορές πρέπει να προστατεύονται από πράγματα όπως η μαζική μετανάστευση κι ο πολιτιστικός ιμπεριαλισμός.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Griffin (2000, σελ. 163-178), η πολιτισμική ανάμειξη που συμβαίνει στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες θεωρείται μια μορφή εθνικής γενοκτονίας. Στόχος είναι η εγκαθίδρυση μιας Εθνικής Δημοκρατίας, μιας Εθνοκρατίας, όπου δίνεται προτεραιότητα στην προστασία των δικών του λαών. Ο εθνοπλουραλισμός οραματίζεται έναν πολιτισμικά ποικιλόμορφο κόσμο που αποτελείται από μονοπολιτισμικά Έθνη-κράτη.

Προφανώς κι απαιτείται ένα ισχυρό σύστημα νόμου και τάξης για την πάταξη της υποτιθέμενης εγκληματικής συμπεριφοράς αλλοδαπών στοιχείων στην κοινωνία. Το γεγονός ότι ο νατιβισμός επηρεάζει την πολιτική, δείχνει ότι τα ακροδεξιά κόμματα δεν είναι κόμματα μόνο ενός ζητήματος (Mudde, 1999) και ότι είναι λίγο-πολύ παραπλανητικό να αναφέρονται μόνο ως αντί-μεταναστευτικά κόμματα (Fennema, 1997; VanderBrugetal., 2005; Ivarsflaten, 2008).

1.4 Ριζοσπαστικός δεξιός λαϊκισμός

Από τα μέσα της δεκαετίας του 80 σε όλη τη Δυτική Ευρώπη και στην Ελλάδα, εμφανίστηκαν καινούργια δεξιά κόμματα τα οποία είχαν ένα «δεξιό λεξιλόγιο» αλλά ταυτόχρονα είχαν όμως και αρκετές διαφορές με τα μεγάλα κόμματα της τότε «δεξιάς πτέρυγας». Αποτέλεσμα ήταν να καταταχθούν στην επιστημονική βιβλιογραφία ως μια νέα κομματική οικογένεια. Ποιο από τα κόμματα αυτά θα μπορούσε καταταχθεί σε αυτή την κατηγορία; Μας το διευκρινίζουν οι θέσεις των κομμάτων αυτών που επιδιώκουν με βάση αυτές να διαφοροποιηθούν από τα κόμματα της τότε αλλά και έπειτα «κλασικής δεξιάς».

Τοποθετήθηκαν διάφορα επίθετα («ριζοσπαστικό», «λαϊκιστικό», «ακραίο», «αντι-μεταναστευτικό») για να υποδηλωθεί η ρητορική τους.

Με βάση αυτά τα επίθετα, γίνεται κατανοητό ότι ο πιο χαρακτηριστικός κοινός παρονομαστής για αυτά τα κόμματα είναι ο «νατιβισμός», μια ιδεολογία που συνδυάζει τον εθνικισμό και την ξενοφοβία, σύμφωνα με τον Mudde (2007, σελ. 19). Ωστόσο, ίχνη Νατιβισμού μπορούν να βρεθούν και στις πολιτικές κλασικών μεγάλων δεξιών κομμάτων. Κατά τον Mudde (2007, σελ. 21–23), για να χαρακτηριστεί ένα κόμμα ως Ριζοσπαστικό Δεξιό, χρειάζεται εκτός των στοιχείων νατιβισμού, να επιδεικνύει και αυταρχικές τάσεις, δηλαδή, να έχει επιθετική στάση και απέναντι στους πολιτικούς εχθρούς του αλλά και να επιζητά μια αυστηρή οργανωμένη κοινωνία με αυστηρές τιμωρίες για τους παραβάτες της από την ισχυρή ηγεσία που θα επιβλέπει αυτή την κοινωνία. Το στοιχείο του αυταρχισμού είναι αυτό που αντίκειται στις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας (Mudde 2007, σελ. 25–26) όπως η ανεκτικότητα, ο πλουραλισμός και η προστασία των μειονοτήτων και των δικαιωμάτων τους. Πάντως αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα και αντιδημοκρατική στάση.

Εντός αυτής της Ριζοσπαστικής Δεξιάς, ο Mudde κατατάσσει και άλλη μία ομάδα κομμάτων που ταυτόχρονα είναι και λαϊκιστικά. Με αυτό τον χαρακτηρισμό, ο Mudde (2007, σελ. 23) δεν μας δείχνει ένα στυλ πολιτικής επικοινωνίας με βάση τον λαϊκισμό, αλλά μάλλον μια «λεπτή ιδεολογία» (Stanley, 2008) που διαχωρίζει επί της ουσίας τους «καθαρούς ανθρώπους» από την διεφθαρμένη ελίτ και τους τοποθετεί απέναντι σαν εχθρούς ενώ παράλληλα βάζει «το θέλω της πλειοψηφίας» πάνω από τα ανθρώπινα δικαιώματα και τους συνταγματικούς ελέγχους. Τελικώς, αυτή η Ριζοσπαστική Δεξιά με αυτά τα στοιχεία του λαϊκισμού, είναι το πιο επιτυχημένο εκλογικό σχήμα από τα απλά ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα.

Επιπλέον, υπάρχει μια ακόμη υποομάδα της Ριζοσπαστικής Δεξιάς (όχι μεγάλη) που είναι αντιδημοκρατική χωρίς αστερίσκους, την οποία ο Mudde χαρακτηρίζει απλά ως «Ακροδεξιά». Αυτή όμως η υπό-ομάδα δεν είναι απαραίτητα λαϊκιστική.

1.5 Ευρώ-σκεπτικισμός

Ο ευρώ-σκεπτικισμός αναφέρεται σε γενικές γραμμές σε μια αρνητική στάση απέναντι στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Ως πεδίο επιστημονικής έρευνας, απογειώθηκε μόλις στα τέλη της

δεκαετίας του 1990 (Vasilopoulou, 2013) όταν ξεκίνησαν οι «Post-Maastricht Blues» (Eichenberg & Russell, 2007). Ο Mudde (2012) διακρίνει μεταξύ δύο βασικών σκελών σε αυτή τη βιβλιογραφία: το «North Carolina school», το οποίο συγκεντρώνεται γύρω από το σύνολο δεδομένων Chapel Hill, και το «Sussex school», το οποίο βασίζεται κυρίως σε μελέτες περιπτώσεων κομματικών μανιφέστων.

Ενώ το «North Carolina school» στοχεύει στην ποσοτικοποίηση των βαθμών ευρώ-σκεπτικισμού, η ομάδα του Sussex εισήγαγε μια ποιοτική διάκριση μεταξύ «σκληρού» και «μαλακού» ευρώ-σκεπτικισμού. Ο «σκληρός» ευρώ-σκεπτικισμός αναφέρεται σε μια αρχή απόρριψης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που είναι τελικά ασυμβίβαστη με την ένταξη στην Ε.Ε. Εξάλλου, κατά τους Szczerbiak & Taggart (2008, σελ. 7–8), ο «μαλακός» ευρώ-σκεπτικισμός δεν αντιτίθεται στην ενσωμάτωση αυτή καθαυτή, αλλά απορρίπτει την τρέχουσα κατάσταση της ευρωπαϊκής πολιτικής καθώς και την τροχιά προς μια «ολοένα στενότερη ένωση».

Ο Mudde (2012, σελ. 194) σημειώνει πως είναι πραγματικά δύσκολο να προσδιοριστεί εάν ένα κόμμα είναι μαλακό ευρώ-σκεπτικιστικό, σκληρό ευρώ-σκεπτικιστικό ή καθόλου ευρώ-σκεπτικιστικό. Αλλά δεν είναι απολύτως προφανές πώς ο ευρώ-σκεπτικισμός σχετίζεται με ευρύτερες ιδεολογίες. Στις περισσότερες πολιτικές της Δυτικής Ευρώπης, τα κόμματα τοποθετούνται σε έναν δισδιάστατο (Kitschelt 1995; Benoit&Laver, 2006) ή ίσως ακόμη και σε τρισδιάστατο χώρο (Bakker et al., 2012). Η καθημερινή γλώσσα της πολιτικής, ωστόσο, εξακολουθεί να βασίζεται στην παραδοσιακή διχοτόμηση αριστερά-δεξιά και οι περισσότεροι Δυτικοευρωπαίοι είναι πολύ χαρούμενοι που τοποθετούνται σε μια μονοδιάστατη κλίμακα αριστερά-δεξιά (Loetal., 2014). Ενώ η ακριβής σημασία του «Αριστερά» και «Δεξιά» μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το χρόνο και το χώρο (Huber&Inglehart, 1995), η τοποθέτηση αριστερά-δεξιά συνήθως αντανάκλα την αντιληπτή απόσταση μεταξύ ψηφοφόρων και κομμάτων καθώς και τις προτιμήσεις που βασίζονται στην αξία (Knutsen, 1997).

Η εστιακή αξία στη δεξιά πλευρά αυτού του φάσματος είναι η ανισότητα (που μπορεί να είναι το αποτέλεσμα κάποιας «φυσικής τάξης», που επιβάλλεται από την παράδοση και την εξουσία, ή το προϊόν κάποιου μηχανισμού της αγοράς). Η πιο σημαντική αξία στην αριστερή πλευρά είναι η ισότητα (Bobbio, 1997), που πραγματοποιείται μέσω της κρατικής ρύθμισης

και της ανακατανομής των πόρων που μπορεί ή όχι να παραβιάζει την ελευθερία και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας.

Τα δεδομένα που αναφέρονται στην πρώιμη θεμελιώδη συνεισφορά του Ray (1999) υποδηλώνουν ότι τα ευρώ-σκεπτικιστικά κόμματα βρίσκονταν σε μεγάλο βαθμό και στα δύο άκρα του πολιτικού φάσματος κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Ειδικότερα, στο πολύ (δεξιό) άκρο του πολιτικού φάσματος, ο ευρώ-σκεπτικισμός δεν είναι ούτε τελικά ούτε πανταχού παρών ούτε παγκοσμίως «σκληρός» (Vasiloroulou, 2013).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Εθνικός Συναγερμός (RN)

2.1. Ίδρυση και Πολιτικό Μανιφέστο

Το κόμμα της Εθνικής Συσπείρωσης (Rassemblement National), γνωστό ως Εθνικό Μέτωπο (Front National), είναι ένα ακροδεξιό πολιτικό κόμμα στη Γαλλία (Galbreath, 2017; National Rally, 2022). Το κόμμα ιδρύθηκε το μακρινό 1972 και οι πολιτικές του απόψεις είναι εθνικιστικές, νατιβιστικές και κατά της παγκοσμιοποίησης. Τα τελευταία χρόνια και ειδικά μετά την αλλαγή ηγεσίας, το κόμμα έχει δει μια αύξηση στη δημοτικότητα και την αποδοχή του στη Γαλλική κοινωνία.

(Ο Jean-Marie Le Pen στο ξεκίνημα της πολιτικής του καριέρας, το 1974 στο Παρίσι σε προεκλογική ομιλία)

Ο Jean-Marie Le Pen ίδρυσε το κόμμα και ήταν ηγέτης του μέχρι την παραίτησή του το 2011. Ενώ το κόμμα αγωνίστηκε ως περιθωριακή δύναμη τα πρώτα δέκα χρόνια του, από το 1984 και έπειτα υπήρξε μια σημαντική δύναμη του Γαλλικού Εθνικισμού (Shields, 2007). Η κόρη του Marine Le Pen, εξελέγη ως αρχηγός του κόμματος το 2012. Μετά την εκλογή της ως αρχηγού του κόμματος το 2011, η δημοτικότητα του Εθνικού Μετώπου μεγάλωσε.

Η ίδια, παραιτήθηκε προσωρινά το 2017 για να επικεντρωθεί στην προεδρική υποψηφιότητά της την ίδια χρονιά, αλλά επανέλαβε την προεδρία της μετά τις εκλογές. Ήταν επικεφαλής του κόμματος μέχρι το 2021, οπότε παραιτήθηκε και πάλι προσωρινά. Ένα χρόνο αργότερα, ο Jordan Bardella εξελέγη διάδοχός της όπου είναι μέχρι και σήμερα.

Σύμφωνα με τον Lichfield (2015), η Marine Le Pen, προσπάθησε να το μεταρρυθμίσει και ταυτόχρονα να το αποσπάσει από τις ακροδεξιές ρίζες του, επικρίνοντας αμφιλεγόμενα μέλη, με αποτέλεσμα να διαγραφεί από το κόμμα το 2015 ο ίδιος ο δημιουργός του κόμματος και πατέρας της Jean-Marie Le Pen.

Κατά τον Davies (2012), είναι ένα κόμμα κατά της μετανάστευσης, που υποστηρίζει την προστασία της Γαλλικής ταυτότητας και ταυτόχρονα τον αυστηρότερο έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης. Υποστηρίζει επίσης μια πιο ισορροπημένη και ανεξάρτητη Γαλλική εξωτερική πολιτική, αντιτιθέμενο στη Γαλλική στρατιωτική επέμβαση στην Αφρική ανά τους αιώνες και ουσιαστικά επιζητά την αποστασιοποίηση της Γαλλίας από την Αμερικανική σφαίρα επιρροής εγκαταλείποντας την ολοκληρωμένη διοίκηση του NATO.

Επιζητά τη μεταρρύθμιση της Ε.Ε. και των οργανισμών της και επιδιώκει τον οικονομικό παρεμβατισμό και τον προστατευτισμό ενώ ταυτόχρονα θέτει μηδενική ανοχή σε κάθε παραβίαση του νόμου και της δημόσιας τάξης. Το κόμμα παλαιότερα και ειδικά υπό την αρχηγία του Jean-Marie Le Pen, έχει κατηγορηθεί για την προώθηση της ξενοφοβίας αλλά και του αντισημιτισμού (National Rally, 2022).

Για πρώτη φορά στην ιστορία του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να γίνει ο τόπος όπου πραγματοποιούνται αλλαγές, εάν επικρατήσει μια συμμαχία εθνικών και λαϊκών κομμάτων, αναφέρει το πολιτικό τους Manifesto. Η Marine Le Pen θέλει να επαναδιαπραγματευθεί τις συνθήκες της Ε.Ε. και να αντικαταστήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με μια απλή διοικητική γραμματεία.

Στο συνέδριο του κόμματος του 2018, η Marine Le Pen πρότεινε στα μέλη του κόμματος με ψηφοφορία, τη μετονομασία του κόμματος από Εθνικό μέτωπο (FN) σε Εθνική Συσπείρωση (RN) και εγκρίθηκε με μεγάλη πλειοψηφία. Παλαιότερα έντονα ευρώ-σκεπτικιστικό, ο Barbière (2019) τονίζει πως άλλαξε πολιτικές το 2019, αποφασίζοντας να κάνει εκστρατεία για τη μεταρρύθμιση της Ε.Ε. αντί να την εγκαταλείψει και να διατηρήσει το ευρώ ως το κύριο νόμισμα της Γαλλίας (μαζί με το Φράγκο για ορισμένες συλλογικότητες).

Τρία χρόνια μετά το συνέδριο αλλαγής ονομασίας, η Marine Le Pen διευκρίνισε ξανά το μεταναστευτικό της πολιτικό πρόγραμμα. Λέγοντας πως θέλει να παραμείνει στον χώρο της Schengen, καθώς δεν θέλει «να αποκολληθεί από το ευρωπαϊκό πνεύμα», αλλά να προστατέψει την ελεύθερη κυκλοφορία στους κατοίκους της Ε.Ε., εξαιρουμένων όμως των κατοίκων και των επισκεπτών εκτός Schengen (Deleja -Hotkoetal., 2019; Bennhold, 2021).

2.2 Οι θέσεις του Εθνικού Μετώπου και του Εθνικού Συναγερμού σε εκλογικές αναμετρήσεις

2.2.1 Οι θέσεις του στις Γαλλικές εκλογές

Σύμφωνα με το europa.eu, το κόμμα ιδρύθηκε το 1972 αλλά άρχισε να κάνει αισθητή την παρουσία του από τις εκλογές του 1988 και έπειτα. Οι προεδρικές εκλογές στη Γαλλία διεξαγόταν κάθε επτά χρόνια μέχρι το 2002 όπου και μειώθηκε η θητεία στα πέντε. Έτσι είχαμε εκλογές το 1974, το 1981, το 1988, το 1995, το 2002 και το 2007 με αρχηγό στο Εθνικό Μέτωπο τον Jean-Marie Le Pen.

Στις πρόωρες προεδρικές Γαλλικές εκλογές του 1974 λόγω του αιφνίδιου θανάτου του Pompidou έναν μήνα νωρίτερα, και ενώ απέμεναν δύο χρόνια για την ολοκλήρωση της προεδρικής του θητείας, το Εθνικό Μέτωπο πήρε μόλις 190.921 ψήφους και το 0,75% του εκλογικού σώματος, όντας νεοσύστατο, ενώ είχαμε και την εκλογή του Valéry Giscard d'Estaing ως Γάλλο πρόεδρο (europa.eu).

Στις Γαλλικές εκλογές του 1981, πήρε μέρος μόνο στις τοπικές εκλογές για την εθνοσυνέλευση του ίδιου έτους παίρνοντας μόνο 90.422 ψήφους και 0,36% από το εκλογικό σώμα κάτι που ανάγκασε να μην πάρουν μέρος στις επαναληπτικές εκλογές της Βουλής (europa.eu). Ταυτόχρονα δεν έλαβε μέρος στις προεδρικές που είχαν προηγηθεί δύο μήνες πριν (Απρίλιος 1981). Πρόεδρος εξελέγη ο François Mitterrand για πρώτη φορά.

Από το 1988 ο Jean-Marie Le Pen και το Εθνικό Μέτωπο αρχίζει και κάνει αισθητή την παρουσία του στο Γαλλικό πολιτικό σύστημα. Στις προεδρικές εκλογές αποσπά 4,375,894 ψήφους και 14,39% όντας πλέον τέταρτο κόμμα. Την προεδρία κερδίζει ξανά ο François Mitterrand στις δεύτερες εκλογές. Στη Γαλλική βουλή όμως κατορθώνει να εκλεγεί

παίρνοντας στις επαναληπτικές εκλογές μία έδρα ενώ στον πρώτο γύρο είχε κατορθώσει να επιτύχει 35(europarl.europa.eu).

Το 1995, έχει πλέον εδραιωθεί ως τέταρτο κόμμα στις προεδρικές εκλογές πετυχαίνοντας να αποσπάσει το 15% του Γαλλικού εκλογικού σώματος με 4,570,838 ψήφους. Πρόεδρος εκλέγεται στο δεύτερο γύρο για πρώτη φορά ο Jacques Chirac. Στη Γαλλική εθνοσυνέλευση, το Εθνικό Μέτωπο χάνει την έδρα του το 1993 (καθώς έχει αλλάξει πλέον το εκλογικό σύστημα και γίνονται βουλευτικές εκλογές ανά πέντε χρόνια, γιατί θα αλλάξει και η θητεία του Γάλλου προέδρου στα πέντε), ενώ την ξανακερδίζει στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν το 1997(europarl.europa.eu).

Σύμφωνα με το europarl.europa.eu, το 2002 είναι χρονιά ορόσημο καθώς το Εθνικό Μέτωπο κατορθώνει και μπαίνει για πρώτη φορά στο δεύτερο γύρο των Γαλλικών προεδρικών εκλογών. Και αυτό δεν γίνεται επειδή αυξάνει εντυπωσιακά τα ποσοστά του αλλά επειδή ο πολιτικός χώρος στη Γαλλία κατακερματίζεται παίρνοντας μέρος στις εκλογές, 16 υποψήφιοι πρόεδροι (5 αριστεροί, 3 ακροαριστεροί, 2 κεντρώοι, 4 δεξιοί και 2 ακροδεξιοί) ενώ το ποσοστό συμμετοχής στον πρώτο γύρο (71%) ήταν το χαμηλότερο στα χρονικά: Μειωμένο κατά επτά μονάδες σε σχέση με το 1995 και κατά δέκα μονάδες από το 1988 με ποσοστό 82,2% των ψήφων.

Αυτό μας το δείχνουν και οι αριθμοί, όπου ο Jean-Marie Le Pen παίρνει 4,804,713 ψήφους που μεταφράζεται σε ποσοστό 16,86% δηλαδή μόλις 230 χιλιάδες παραπάνω από όσους πήρε την τελευταία φορά όπου κατατάχθηκε τέταρτος. Το εκλογικό αποτέλεσμα οδήγησε σε διαδηλώσεις κατά της ακροδεξιάς και σε επανεκλογή (χωρίς καμπάνια) του Jacques Chirac στις επαναληπτικές εκλογές με το συντριπτικό ποσοστό 82,21 έναντι 17,79 του Jean-Marie Le Pen καθώς όλο το πολιτικό σύστημα συμμαχεί εναντίον του δεύτερου(europarl.europa.eu).

(Πορεία πριν τις δεύτερες εκλογές κατά του Ζαν-Μαρί Λε Πεν από χιλιάδες κόσμου στη Γαλλία)

Χαρακτηριστικό των επαναληπτικών εκλογών ήταν οι μαζικές διαδηλώσεις από πολίτες της Γαλλίας κατά του Jean-Marie Le Pen πως πολλοί αριστεροί δικαιολόγησαν την ψήφο τους με το σύνθημα «τον απατεώνα και όχι τον φασίστα!». Χαρακτηριστικό είναι πως στις βουλευτικές εκλογές του ίδιου έτους ο Jean-Marie Le Pen και το Εθνικό Μέτωπο χάνουν την έδρα που είχαν στην Εθνοσυνέλευση καθώς τα αποτελέσματα των προεδρικών εκλογών και ο φόβος έντονης παρουσίας της άκρας δεξιάς δείχνει ότι επηρεάζει τους Γάλλους πολίτες.

Από εκεί αρχίζει η πτώση του Εθνικού Μετώπου και του Jean-Marie Le Pen, καθώς στις επόμενες προεδρικές εκλογές του 2007 το κόμμα χάνει περίπου 1 εκατομμύριο ψήφους από τις προηγούμενες (3.834.530) και γίνεται τέταρτο και πάλι με τελικό ποσοστό 10.44%. Πρόεδρος εκλέγεται ο Nicolas Sarkozy στο δεύτερο γύρο. Ίδια κατηφόρα και στις εκλογές για την εθνοσυνέλευση όπου και πάλι δεν μπορεί να εκλέξει έδρα(europarl.europa.eu).

Πλέον τα γεγονότα αυτά πυροδοτούν εξελίξεις όπου λίγο πριν τις προεδρικές και βουλευτικές εκλογές του 2012 φέρνουν στην προεδρία την κόρη του ιδρυτή του FN, Jean-Marie Le Pen, την Marine Le Pen (2011) και με αυτή υποψήφια για πρώτη φορά, το Εθνικό Μέτωπο παίρνει τεράστια ώθηση και συγκέντρωσε ποσοστό 17,9% των ψήφων και 6,421,426 ψήφους που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό που είχε λάβει ποτέ. Πρόεδρος εκλέγεται για πρώτη φορά ο François Hollande (europarl.europa.eu). Στις εκλογές της

εθνοσυνέλευσης δύο μήνες μετά, ανακτά όχι μόνο τη χαμένη έδρα στη Γαλλική βουλή, αλλά παίρνει άλλη μία δείχνοντας τη δυναμική που πλέον το περιβάλλει.

Στις εκλογές του 2017 όπου πρόεδρος εκλέχθηκε ο Emmanuel Macron όπως και το 2022, η Marine Le Pen πήρε 7,678,491 ψήφους και 21,30% και για λίγους ψήφους πήγε στο δεύτερο γύρο ξανά μετά από το 2002(eurorparl.eurora.eu). Στο δεύτερο γύρο ηττήθηκε συντριπτικά αλλά όχι όπως ο πατέρας της καθώς η διαφορά τους ήταν η διπλάσια (66-33) υπέρ του Emmanuel Macron. Στη Γαλλική εθνοσυνέλευση πήγε στις 8 έδρες το κόμμα και πλέον έχει φωνή που ακούγεται.

Το 2018 όπως αναφέραμε και στο 3.1 το Εθνικό Μέτωπο μετονομάζεται σε National Rassemblement (Εθνική Συσπείρωση). Στις προεδρικές εκλογές του 2022 η Marine Le Pen πήρε 8,133,828 ψήφους και 23,15% μπαίνοντας και πάλι στο δεύτερο γύρο όπου και αυτή τη φορά έχασε από τον Emmanuel Macron την προεδρία αλλά πλέον η απόσταση μεταξύ τους έχει μειωθεί πάρα πολύ (58,5-41,5). Στη Γαλλική βουλή εξέλεξε 89 βουλευτές για πρώτη φορά όντας πλέον τρίτο κόμμα σε δύναμη.

2.2.2 Οι θέσεις του στις Ευρωεκλογές

Το Εθνικό Μέτωπο ξεκίνησε να κάνει αισθητή την παρουσία του από τις Ευρωεκλογές του 1984. Μέχρι τότε συμμετείχε μόνο μαζί με συνασπισμούς σε διάφορα σχήματα που υπήρχαν και συμμετείχαν σε εκλογικές αναμετρήσεις από τις πρώτες εκλογές της Γαλλίας για την Ευρωβουλή το 1979.

Το 1984 πήρε το αξιοσέβαστο ποσοστό του 10,00% εκλέγοντας ακριβώς 10 έδρες από τις 81 που αντιστοιχούσαν στην Γαλλία. Οι βουλευτές που εκλέχθηκαν δημιούργησαν και εντάχθηκαν στην Ευρώ-ομάδα DR - Ομάδα των Κομμάτων της Ευρωπαϊκής Δεξιάς.

Το 1989 εξέλεξε και πάλι δέκα ευρωβουλευτές οι οποίοι και πάλι συνέχισαν να είναι στην ίδια ομάδα όπου οι ίδιοι δημιούργησαν. Το 1994 το Εθνικό Μέτωπο έλαβε Ευρωβουλευτή επιπλέον φτάνοντας τους 11 αλλά ταυτόχρονα στην Ευρωβουλή δεν συμμετείχαν σε κάποια ομάδα με κάποιο συγκεκριμένο όνομα όντας μη εγγεγραμμένοι επιλέγοντας το δρόμο της πολιτικής μοναξιάς.

Το 1999 υπήρχε μία μεγάλη εκλογική πτώση κατορθώνοντας να εκλέξει μόνο 5 ευρωβουλευτές, ενώ αυτοί στο Ευρωκοινοβούλιο δημιούργησαν την TDI - Ομάδα Τεχνικού Συντονισμού των Ανεξαρτήτων Βουλευτών - Μικτή Ομάδα. Το 2004 πήγε στους 7 Ευρωβουλευτές και αυτοί παρέμεναν στους μη εγγεγραμμένους και πολιτικά μη ενταγμένους σε Ευρώ-ομάδα. Το 2009 πετυχαίνει τη χειρότερη δυνατή εκπροσώπησή του με μόλις 3 εκλεγμένους Ευρώ-βουλευτές στο κύκνειο άσμα του προέδρου Jean-Marie Le Pen σε εκλογική αναμέτρηση.

Από το 2014 το Εθνικό Μέτωπο δείχνει μία τεράστια άνοδο στις Ευρωεκλογές και κερδίζει με εντυπωσιακό τρόπο την πρωτιά. Αιτία είναι η αλλαγή ηγεσίας αλλά και η οικονομική κρίση που έχει ξεσπάσει από το 2010 και έπειτα. Ενώ έχουν ήδη προηγηθεί τα πολύ θετικά αποτελέσματα των διπλών εκλογών του 2012. Παίρνει 24,86% και εκλέγει 23 Ευρωβουλευτές από τους 74 που πλέον εκλέγει η Γαλλία (Από 87 σε 78 και μετά 72 λόγω της αυξήσεως των χωρών που εισέρχονται στην Ε.Ε.). Οι ευρωβουλευτές του δεν εντάσσονται σε καμία Ευρωπαϊκή ομάδα.

Το 2019 ως Εθνική Συσπείρωση, πλέον, παίρνει και πάλι την πρώτη θέση εκλέγοντας 22 σύνολο 74 εδρών, ενώ οι Ευρώ-βουλευτές που εκλέγονται εντάσσονται στην Ευρώ-ομάδα ID - Identity and Democracy στην οποία συμμετέχουν και οι Ευρωβουλευτές του AfD.

2.3 Η θέση του στο Ευρωκοινοβούλιο

Από τη στιγμή όπου, μετά το 2014, το Εθνικό Μέτωπο βγήκε πρώτο στην εκλογική αναμέτρηση για την Ευρωβουλή, η Marine Le Pen άλλαξε τον προσανατολισμό των Γάλλων Ευρωβουλευτών θέλοντας να ενώσει ακροδεξιά κόμματα καθώς μέχρι τότε επέλεγαν να μην εισχωρήσουν σε κάποια Ευρώ-ομάδα μένοντας στην ουσία μόνοι χωρίς συμμαχίες με κόμματα άλλων χωρών. Τελικώς, όπως αναφέραμε, δημιουργήθηκε η Ευρώ-ομάδα Ταυτότητας και Δημοκρατίας (Identity and Democracy), στην οποία παίζουν και τον κυρίαρχο ρόλο διαμόρφωσης πολιτικής, καθώς έχουν την πλειοψηφία από κάθε άλλο κράτος.

(Από κεντρική συνέντευξη τύπου, της νεοσύστατης Ευρώ-ομάδας «Ταυτότητας και Δημοκρατίας» (*Identity and Democracy*) στην οποία η πλειοψηφία ανήκει σε Γάλλους Ευρώ-βουλευτές)

Ωστόσο, η Marine Le Pen, πιστεύει ότι η Ευρώπη κινείται προς την επιστροφή των εθνικών κρατών και ότι το κόμμα της Εθνικής Συσπείρωσης είναι μέρος αυτού που αποκαλεί μεγάλο πολιτικό κίνημα που υποστηρίζει αυτήν την κατεύθυνση. Ζήτησε να μετατραπεί η Ε.Ε. σε συνεργασία μεταξύ των εθνών και όχι σε ένα λεγόμενο σούπερ κράτος.

Κυρίαρχο θέμα για το κόμμα ήταν η έξοδος της Γαλλίας από το Ευρώ και η αντίδραση της στα σχέδια διάσωσης που πήραν τα κράτη του Νότου κατά την περίοδο της κρίσης. Όταν όμως ξεπεράστηκε όλη η οικονομική κρίση της Ευρωζώνης, στο Ευρωπαϊκό εκλογικό του Manifesto που αποκαλύφθηκε το 2019, η Εθνική Συσπείρωση υιοθέτησε μια περιβαλλοντική προσέγγιση σε μια προσπάθεια να προσελκύσει Γάλλους ψηφοφόρους πέρα από τη βάση του. Το κόμμα ξεκίνησε την πολιτική του πλατφόρμα για τις Ευρωεκλογές του 2019 και αντιμετώπιστηκε με ευρεία αδιαφορία, ωστόσο, το κόμμα έθεσε μια νέα προσέγγιση: ο περιβαλλοντισμός συνδεδεμένος με τον τοπικισμό.

2.3.1 Αλλαγή πλεύσης από τον Εθνικό Συναγερμό για το 'Frexit'

Μετά τις εκλογές του 2017, η Marine Le Pen «τράβηξε από το χαλί» την ιδέα του 'Frexit' γιατί κατάλαβε ότι προκαλεί άγχος στην ίδια τη Γαλλική κοινωνία. Είχε πλέον περάσει και η Ελληνική κρίση που ήταν η τελευταία που είχε μείνει «εν ζωή» στην Ε.Ε.. Το 'Brexit' πλέον ήταν κάτι υπαρκτό: Οι υποστηρικτές του υποσχέθηκαν πολλά, αλλά ήταν πολύ δύσκολο

τελικώς να εφαρμοστεί και στη Βρετανία έφερε μία τεράστια πολιτική σύγκρουση αλλά και αστάθεια. Επιπλέον, η ιδέα της αποχώρησης από το ευρώ δεν είναι ακριβώς καθυστερητική για τους νέους, καθώς αυτοί δεν γνώριζαν ποτέ το φράγκο. Και αυτή είναι μία πολύ σημαντική παράμετρος.

Η αποδοχή του ευρώ από τη Marine Le Pen είναι πλέον δεδομένη καθώς συνδέεται με την ταυτόχρονη αλλαγή πλεύσης της και στο θέμα της μετανάστευσης με πιο ήπιες πολιτικές τάσεις.

2.4 Οι κινήσεις που έδειξαν αλλαγή φιλοσοφίας

Από το 2011 που ανέλαβε την προεδρία του κόμματος, η Marine Le Pen έκανε δύο μεγάλες τομές. Διέγραψε το 2015 τον πατέρα της και ιδρυτή του ίδιου του κόμματος Jean-Marie Le Pen, σε μία κίνηση εντυπωσιασμού δείχνοντας την αλλαγή σε μία πιο εκλεπτυσμένη και σύγχρονη ακροδεξιά, μακριά από κατάλοιπα του παρελθόντος. Μην ξεχνάμε πως ο πατέρας της είχε το παρατσούκλι 'Διάβολος της Δημοκρατίας' από τα κυρίαρχα μέσα ενημέρωσης και σε κάθε δημόσια παρέμβασή του προκαλούσε οργή για ρητορική μίσους, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης του Ολοκαυτώματος και της ισλαμοφοβίας ενώ η Marine Le Pen ακολούθησε μια πολιτική «αποδαιμονοποίησης» του κόμματος αμβλύνοντας την εικόνα του και προσπαθώντας να πλασάρει το κόμμα ως ούτε Δεξιό ούτε Αριστερό.

(Από το ντοκιμαντέρ που προβλήθηκε στη Γαλλική τηλεόραση το 2021 με τίτλο: *Jean-Marie Le Pen: Le diable de la démocratie*)

(Η τελευταία δημόσια παρουσία του πρώην προέδρου Ζαν-Μαρί Λε Πεν με την κόρη του Μαρί Λε Πεν πριν διαγραφεί από τη δεύτερη το 2015)

Η δεύτερη μεγάλη τομή που έκανε ήταν να αποσυνδέσει εν μέρει τον εαυτό της από την ηγεσία του κόμματος. Το έκανε πράξη το 2017 ενόψει των επαναληπτικών προεδρικών εκλογών καθώς ανακοίνωσε ότι παραιτείται έστω και προσωρινά ενώ τον Νοέμβριο του 2022, η ίδια παραιτήθηκε από την προεδρία και την ηγεσία του κόμματος ανέλαβε ο 27χρονος Ευρώ-βουλευτής Jordan Bardella, (με ποσοστό 84,84% των ψήφων των μελών έναντι 15,16% του εταίρου διεκδικητή Louis Aliot, δημάρχου του Περπινιάν), που είναι και ο σύντροφος της ανιψιάς της Marine Le Pen και μάλιστα είναι ο ίδιος που είχε αναλάβει και την περίοδο του 2017 την αρχηγία του κόμματος στην προσωρινή παραίτησή της.

(Η Μαρί Λε Πεν, παρουσιάζει τον νέο αρχηγό του Εθνικού Συναγερμού, Ζορντάν Μπαρδελά μετά τη νίκη του στις εσωκομματικές εκλογές, κάνοντας στροφή στους νέους και ταυτόχρονα ελέγχοντας η ίδια και πάλι το κόμμα)

Στην ουσία η Marine Le Pen κρατάει πάλι το κόμμα υπό την πλήρη επίβλεψή της καθώς αυτή θα ηγείται της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος, το οποίο διαθέτει 89 έδρες. Αλλά ήταν κίνηση στρατηγικής προς το εκλογικό σώμα.

2.4.1 Στο κυνήγι της ψήφου των νέων

Το πώς προέκυψε η αύξηση της υποστήριξης προς την ακροδεξιά της Γαλλίας από μικρές ηλικίες είναι το ζητούμενο. Βέβαια το φαινόμενο δεν είναι μόνο Γαλλικό και όχι μόνο Ευρωπαϊκό.

Σήμερα, κατά τους Dunai & Plucinska(2021), τα Εθνικιστικά κόμματα ηγούνται κυβερνήσεων σε πολλά κράτη της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένης της Ιταλίας, της Πολωνίας και της Ουγγαρίας. Τα εθνικιστικά κόμματα θα μπορούσαν ενδεχομένως να φτάσουν ή και πέρα από το 1/3 των εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτό με τη σειρά του θα τους έδινε πρόσβαση σε θέσεις σε επιτροπές, τη δυνατότητα να σχηματίσουν μια πολιτική ομάδα που

τους παρέχει πόρους και την ευκαιρία να εργαστούν ως μπλοκ για να αποτρέψουν τη λήψη αποφάσεων σε ορισμένους βασικούς τομείς.

Σύμφωνα με μία ανάλυση του δεύτερου γύρου για τη Γαλλική προεδρία το 2022, από το «IPSOS, Présidentielle 2022» (2022), μας δείχνει ότι τουλάχιστον οι μισοί των ατόμων ηλικίας 25–34 ετών που ψήφισαν σε στις προεδρικές εκλογές του 2021 επέλεξαν την η Marine Le Pen και μόλις το 29% των ψηφοφόρων της ήταν άνω των 70.

Αυτό δεν συνέβαινε πάντα. Οι νέοι ψηφοφόροι στη Γαλλία έχουν υποστηρίξει ιστορικά Προοδευτικές και Αριστερές πλατφόρμες. Μην παραβλέπουμε ότι το κόμμα της άκρας αριστεράς του Μελανσόν, ήταν τρίτο στις τελευταίες Προεδρικές εκλογές. Το Εθνικό Μέτωπο παλαιότερα απείχε ιδιαίτερα από την πολιτική της νεολαίας. Πέρα από την αναδιάρθρωση, ωστόσο, η Εθνική Συσπείρωση πρότεινε επίσης μια σειρά από συγκεκριμένες δημοσιονομικές πολιτικές που στοχεύουν τους νέους ψηφοφόρους καθώς η Marine Le Pen:

α) υποσχέθηκε να εξανεμίσει τους φόρους για όλους όσους είναι κάτω των 30 ετών και επιπλέον

β) να προσφέρει οικονομική βοήθεια στους φοιτητές και ταυτόχρονα να μεριμνήσει για τη στέγαση των φοιτητών.

2.4.2 Περιβάλλον και Εθνικός Συναγερμός

Το οικολογικό όραμα της Εθνικής Συσπείρωσης έχει μικρή σχέση με αυτό των Αριστερών κομμάτων της Γαλλίας, όπως οι Σοσιαλιστές και οι Πράσινοι. Τα σύνορα είναι ο μεγαλύτερος σύμμαχος του περιβάλλοντος κι είναι μέσω αυτών που οι άνθρωποι θα σώσουν τον πλανήτη. Από την πλευρά της, η Marine Le Pen προσπάθησε να εδραιώσει το νέο της όραμα στην ιδέα ότι το άτομο δεν είναι απλώς ένας καταναλωτής ή παραγωγός, αλλά κάποιος που έχει τις ρίζες του, κάποιος που θέλει να ζήσει στη γη του και να το μεταδώσει στα παιδιά του.

Χαρακτηρίζοντας ως «όραμα της ανθρωπότητας» το οικολογικό της πρόγραμμα – η Marine Le Pen προτίθεται να συζητήσει τα πάντα για να κάνει την «Ευρώπη των Εθνών» τον πρώτο οικολογικό πολιτισμό στον κόσμο, υποστηρίζοντας ότι «κάποιος που έχει τις ρίζες του στο

σπίτι του, δηλαδή στην χώρα του, είναι οικολόγος, ενώ όσοι είναι νομάδες-μετανάστες δεν ενδιαφέρονται για το περιβάλλον, καθώς δεν έχουν πατρίδα» (reporterre.net)

Ο περιβαλλοντισμός και ο τοπικισμός πλέον έχουν γίνει μέρος της πολιτικής ατζέντας της Εθνικής Συσπείρωσης, αλλά είναι μια ειδικά ακροδεξιά μορφή περιβαλλοντισμού. Η θεωρία αυτή, βλέπει την κοινωνία σαν έναν βιολογικό οργανισμό που πρέπει να διατηρηθεί στην αρχική του κατάσταση και όταν εισάγεται ένα ξένο σώμα, προκαλεί αταξία – εξ ου και η αντί-μεταναστευτική στάση μέσω της προστασίας του περιβάλλοντος.

2.5 Η δεκαετία κρίσης η αιτία όπου το Εθνικό Μέτωπο/Εθνικός Συναγερμός γιγαντώνεται

Οι κρίσεις ήταν κάτι μη πρωτόγνωρο στη Γαλλία. Ωστόσο, από τις αρχές του 2011 συνέπεσαν μαζί τρεις κρίσεις, (η οικονομική σε όλη την Ευρωζώνη, η πολιτική με τα γιγαντιαία σκάνδαλα στο κεντροδεξιό κόμμα (Σαρκοζί) και η μεταναστευτική. Αυτό το τρίπτυχο δημιούργησε ένα ευνοϊκό περιβάλλον, που εν τέλει όχι μόνο ωφέλησε ένα αντί-συστημικό κόμμα όπως το Εθνικό Μέτωπο αλλά το γιγάντωσε. Ωστόσο, αυτές οι κρίσεις δεν είναι ο μόνος λόγος που εξηγεί την εκλογική άνοδο του Εθνικού Συναγερμού. Όπως αναφέρθηκε, ήταν η αλλαγή ηγεσίας, η σωστή πολιτική διαχείριση των κρίσεων και η «μαεστρική επιβολή» της πολιτικής του πειθούς στους πολίτες της Γαλλίας.

2.5.1 Η μεταναστευτική πολιτική του Εθνικού Συναγερμού βρίσκει απήχηση στην Γαλλική κοινωνία

Σύμφωνα με αρκετές μελέτες η αντί-μεταναστευτική πολιτική και λογική της Εθνικής Συσπείρωσης τελικώς επικρατεί στη Γαλλική κοινωνία καθώς η αυξημένη ορατότητα των μη Ευρωπαίων μεταναστών στη Γαλλία έχει μεταβάλει την οπτική του κοινού για τη μετανάστευση, ενισχύοντας συγκεκριμένα τις ανησυχίες σχετικά με την αύξηση των μεταναστών από κυρίως μουσουλμανικές χώρες. Οι μεταναστευτικές τάσεις, όπως αυτές που γνώρισε η Γαλλία, είναι μια από τις πιο κοινές κατασκευασμένες απειλές για την κοινωνική ασφάλεια. Σύμφωνα με τον Alkorher (2015, σελ. 431), θεωρείται κάτι που μπορεί να αλλάξει την ταυτότητα της κοινωνίας υποδοχής μετατοπίζοντας τη σύνθεση του πληθυσμού.

Μελέτη που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Ifo στη Γαλλία, ανέλυσε διεξοδικά κατά πόσο η μετανάστευση μπορεί να επηρεάζει την ψήφο του πολίτη, αν τελικά θα ψηφίσει για ακροδεξιά ή ακροαριστερά κόμματα. Η γενική διαπίστωση έδειξε ότι η μετανάστευση ωθεί τον πολίτη να αυξήσει την υποστήριξη του προς τους ακροδεξιούς υποψηφίους και τελικά δεν βοηθά καθόλου στην ψηφοφορία τα (άκρο)αριστερά κόμματα (Edo et al., 2017). Σύμφωνα με τους Edo et al., (2017, σελ. 27), η εξέταση διαφορετικών ομάδων μεταναστών δείχνει ότι η αύξηση της εκλογικής υποστήριξης προς την ακροδεξιά οφείλεται στην παρουσία μεταναστών με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο από μη Δυτικές χώρες.

Σε άλλη ανάλυση, στο «Eurobarometer» του 2016, το οποίο μετρά την κοινή γνώμη στα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. για ποικίλα θέματα, έδειξε πως ότι οι Γάλλων προβληματίζονται για δύο μεγάλα ζητήματα: Την μετανάστευση και την τρομοκρατία (European Commission, 2016). Περίπου το 1/5 του Γαλλικού κοινού θεώρησε πως οι μετανάστες καταλάμβαναν το 12% έως και το 25% του συνολικού πληθυσμού στη Γαλλία (European Commission, 2018). Ο μέσος ερωτώμενος εκτίμησε ότι το ποσοστό των μεταναστών στη χώρα ήταν 18,1%, ενώ στην πραγματικότητα οι μετανάστες αποτελούσαν μόνο το 9,1% του συνολικού πληθυσμού (European Commission, 2018). Επιπλέον, περίπου το 1/3 των πολιτών απάντησε ότι βλέπει τη μαζική μετανάστευση από χώρες εκτός Ε.Ε. ως πρόβλημα για τη Γαλλία, ενώ μόνο ένας στους πέντε περίπου είχε διαφορετική γνώμη (European Commission, 2018).

Τέλος, σε άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το «Institute of International Affairs» στο Chatham House το 2017, έξι στους δέκα Γάλλους που συμμετείχαν στην έρευνα σε σύνολο 10.000 ατόμων από 10 διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες, συμφώνησαν πως η μετανάστευση από μουσουλμανικές χώρες πρέπει να σταματήσει, ενώ μόνο το 16% διαφώνησε με αυτό (Chatham House, 2017). Με βάση όλα αυτά τα δεδομένα, διαφαίνεται μία καθαρή ιδεολογική νίκη της Εθνικής Συσπείρωσης στο θέμα της μετανάστευσης καθώς πλέον οι Γάλλοι πολίτες βλέπουν τους μουσουλμάνους μετανάστες ως μία ευθεία απειλή για τη ευημερία της χώρας.

2.5.2 Ο Εθνικός Συναγερμός πείθει χρησιμοποιώντας δεξιό λαϊκισμό

Σύμφωνα με τον Stockemer (2017, σελ. 234), η επιτυχία ενός κόμματος όπως ο Εθνικός Συναγερμός στη Γαλλία, εξαρτάται από τρία πράγματα. Πρώτον την ικανότητα του εκάστοτε κόμματος να μπορεί να περάσει το μήνυμά του στους πολίτες, δεύτερον να δημιουργήσει

μία συνεχόμενη κινητοποίηση από πλευράς των πολιτών για τις πολιτικές του θέσεις και τρίτον να μπορεί να στρέψει το κοινό στην πολιτική κατεύθυνση που αυτό θέλει και να δρα υπέρ αυτής ακόμη κι αν αυτή είναι μία λανθασμένη κοινωνικά αντίληψη.

Από την ανάληψη της ηγεσίας του κόμματος από τη Marine Le Pen, το κόμμα έχει πετύχει πολιτικές νίκες που έφεραν τις εκλογικές στη συνέχεια καθώς κατόρθωσε να επιτύχει τους τρεις κανόνες του Stockemer . Για να κερδίσει σεβασμό στην κυρίαρχη κοινωνία και για να αποφύγει τα δημόσια σκάνδαλα, η Marine Le Pen σταμάτησε τις αντισημιτικές συζητήσεις κάτι που ο πρώην αρχηγός του κόμματος είχε κατηγορηθεί φανερά. Όπως αναλύει ο Stockemer (2017, σελ. 234), όσον αφορά την ένταξη, η στρατηγική απόριζοσπαστικοποίησης λειτούργησε γιατί αντί να θεωρείται ο διάβολος στο περιθώριο, ο Εθνικός Συναγερμός έχει γίνει ένα συμβαλλόμενο μέρος.

Το κόμμα με αυτό τον τρόπο, κατάφερε να προσελκύσει ψηφοφόρους από όλες τις κοινωνικές τάξεις ανεξάρτητα από το φύλο, την ηλικία, την εκπαίδευση κτλ., καθώς έπαιξε το παιχνίδι του λαϊκίστικου εθνικιστικού αισθήματος. Δηλαδή, οι ψηφοφόροι και τα μέλη του Εθνικού Συναγερμού, φοβούνται πλέον ότι η εθνική κυριαρχία, η εθνική ταυτότητα, ο Γαλλικός πολιτισμός και οι αξίες του, ενδέχεται ή είναι σίγουρο ότι θα αλλοτριωθούν όχι μόνο από τους αλλοδαπούς αλλά και από τη διεφθαρμένη ελίτ., Έτσι, όπως συμπεραίνει ο Stockemer, οι ιδέες του Εθνικού Συναγερμού τελικά μπορούν να εξαπλωθούν σε μια μεγάλη ποικιλία ατόμων χωρίς συγκεκριμένη πολιτική κατεύθυνση ή ιδεολογία, εάν παρουσιαστούν με τον «σωστό» τρόπο τη «σωστή» στιγμή από το «σωστό» άτομο.

Όλα αυτά δεν σημαίνουν όμως ότι ο Εθνικός Συναγερμός θα συνεχίσει την ανοδική του πορεία μέχρι να φτάσει στην πολυπόθητη πηγή: Την πηγή της εξουσίας. Σε αυτό θα παίξει σημαντικό ρόλο κατά πόσο οι τρεις προαναφερθείσες κρίσεις παραμένουν, καθώς όσο υφίστανται δημιουργείται μία ευνοϊκή συνθήκη ώστε το κόμμα να ευημερεί και να ασκεί επιρροή στη γαλλική κοινωνία. Ωστόσο, όπως συμπεραίνει ο Stockemer (2017, σελ. 97), ακόμα κι αν το γενικό πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον παραμένει ευεργετικό για αντίσυστημικά κόμματα διαμαρτυρίας όπως ο Εθνικός Συναγερμός, πιθανότατα έχει προσεγγίσει και έχει υποστηριχθεί από όσο περισσότερους ανθρώπους γίνεται. Ως αποτέλεσμα, παρατηρεί κανείς ότι το κόμμα ίσως να είναι απίθανο να επεκτείνει την κοινωνική του απήχηση αυξάνοντας την τρέχουσα επιτυχία του. Αν και όλα αυτά θα φανούν στο εγγύς μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ

Εναλλακτική για την Γερμανία (AfD)

3.1. Η ίδρυση της Εναλλακτικής για τη Γερμανία

Η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), ιδρύθηκε από τους Gauland και Lucke. Ήταν το αποτέλεσμα της πολιτικής που ασκούσε το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα της Γερμανίας (CDU) και πολλά μέλη που είχαν δυσαρεστηθεί από τις επιλογές του συνυπέγραψαν με τους δύο ιδρυτές την διακήρυξη. Σκοπός ήταν να αντιταχθεί στις πολιτικές της Ευρωζώνης που εκείνη την περίοδο αντιμετώπιζε δύο μεγάλα προβλήματα, την οικονομική κρίση και τη μεταναστευτική κρίση. Σύμφωνα με τον D'Ottavio (2016), το κόμμα παρουσιάστηκε στην οικονομία ως φιλελεύθερο και κατά των προγραμμάτων διάσωσης των χωρών που είχαν οικονομικά προβλήματα αλλά και ήπιο ευρώ-σκεπτικιστικό και συντηρητικό στα πρώτα του βήματα (Stijn, 2015; Wayne, 2014; Lee&Phinnemore, 2015).

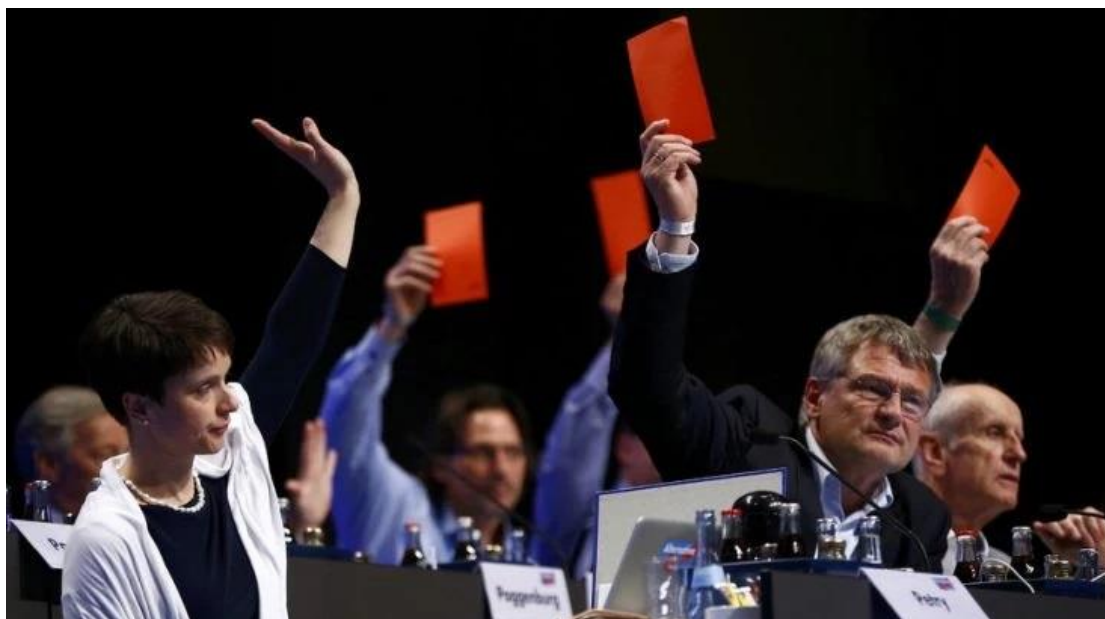
Σύμφωνα με το ντοκιμαντέρ του BBCNews (2020) «Germany'sAfD: Howright-wing is nationalist Alternative for Germany?», το AfD στη συνέχεια κινήθηκε πιο δεξιά και επέκτεινε τις πολιτικές του υπό διαδοχικές ηγεσίες για να συμπεριλάβει την αντίθεση στη μετανάστευση (Zeller, 2018; Ellyatt, 2017), το Ισλάμ (Dancygier, 2018) και την Ε.Ε. (Schmitt-Beck, 2017).

Από το 2015, μόλις ένα χρόνο μετά την ίδρυσή του, η ιδεολογία του AfD χαρακτηρίζεται πλέον από ισλαμοφοβία (Thousands rally in Hanover against anti-Islam AfD party, 2018; Pfaffenbach, 2017; Horn, 2016), κατά της μετανάστευσης γενικά (German election: Why this vote matters, 2017), τον Γερμανικό Εθνικισμό (Taub&Fisher, 2017; Understanding the 'Alternative for Germany': Origins, Aims and Consequences, 2016; Beyer&Fleischhauer, 2016), τον Εθνικό-Συντηρητισμό (Franzmann, 2015; D'Ottavio&Saalfeld, 2015) και τον Ευρώ-σκεπτικισμό (Lansford, 2014). Επιπλέον, το AfD είναι το μόνο κόμμα που εκπροσωπείται στη γερμανική Βουλή, το οποίο αρνείται πεισματικά ότι οι άνθρωποι έχουν προκαλέσει την κλιματική αλλαγή (Deleja-Hotkoetal, 2019).

3.2 Πολιτικό Μανιφέστο του AfD

Στο Manifesto του AfD, το οποίο εγκρίθηκε στο συνέδριο του κόμματος στα τέλη Απριλίου/αρχές Μαΐου του 2016, διακηρύσσεται ότι το Ισλάμ δεν είναι συμβατό με το Σύνταγμα, ενώ το κόμμα τάσσεται υπέρ της απαγόρευσης των μιναρέδων και της μπούρκας (Reuters,2016). Επιπλέον, είχε σκοπό να θέσει μία νέα αρχή, καθώς είχε περάσει μία τεταμένη περίοδο λίγο μετά τις Ευρώ-εκλογές του 2014, εξαιτίας των ιδεολογικών διαφορών και των προσωπικών διαφωνιών στο εσωτερικό του κόμματος. Επισημαίνεται ότι το κόμμα είχε ήδη διασπαστεί μια φορά με αποτέλεσμα να αποχωρήσει ο ιδρυτής του, Bernd Lucke το 2015 μόλις ένα χρόνο μετά την πρώτη του συμμετοχή σε εκλογές.

«Το Ισλάμ είναι κάτι το ξένο σε εμάς και για αυτόν τον λόγο δεν μπορεί να επικαλείται την αρχή της θρησκευτικής ελευθερίας στον ίδιο βαθμό με τον Χριστιανισμό» δήλωσε ο Χανς Τόμας Τιλονάιντερ, βουλευτής του AfD στο κρατίδιο της Σαξονίας- Άνχαλτ προκαλώντας το θερμό χειροκρότημα των παρευρισκόμενων (Cnn.GR).

(Κόκκινη κάρτα υψώνουν τα μέλη του AfD σε συνέδριο του κόμματος, που αφορούσε ψήφισμα για τους μετανάστες)

Σύμφωνα με το διαδικτυακό άρθρο του Ciechanowicz (2016), το κόμμα έχει τροποποιήσει την αστική του εικόνα προς μια πιο ριζοσπαστική. Οι απόψεις που εκφράζονταν κατά περιόδους από τους ηγέτες του AfD καθορίζονταν ανάλογα με τον αρχηγό εκείνης της χρονικής στιγμής και αυτό επέτρεπε στο κόμμα να ανταποκριθεί με ευέλικτο τρόπο σε κάθε

στιγμή και να προσαρμόζει το προφίλ του κόμματος στις εκάστοτε συνθήκες. Επιπλέον, το γεγονός ότι το κόμμα θα ανακήρυττε το πρώτο του ιδεολογικό Manifesto, τουλάχιστον ένα χρόνο (2016) πριν από τις πρώτες εκλογές που θα έπαιρνε μέρος για την Γερμανική Βουλή (2017), είχε ως σκοπό να παρουσιάσει στους ψηφοφόρους μια εικόνα του AfD ως κόμμα που έχει ξεκάθαρη στόχευση και επιπλέον μία «συνεπή επιλογή χωρίς ιδεολογικές θολούρες» στους ψηφοφόρους.

Το AfD στην ουσία βασίζεται άμεσα στη νοσταλγία για την εποχή της πρώην Bundesrepublik (Η παλιά Γερμανία) - ένα οικονομικά και κοινωνικά σταθερό κράτος. Το κόμμα κατάφερε να απεριθμήσει στο μανιφέστο του, τους περισσότερους φόβους, ανησυχίες, προκαταλήψεις και μνησικακίες του γερμανικού κοινού. Κατά το διαδικτυακό άρθρο του Mudde (2017), η δύναμη αυτού του μανιφέστου δεν βασίζεται σε προτάσεις συγκεκριμένων λύσεων αλλά στο γεγονός ότι έχει παρατηρήσει και προσδιορίσει τα προβλήματα που ορισμένοι ψηφοφόροι θεωρούν ότι έχουν αποσιωπηθεί από άλλα πολιτικά κόμματα για χάρη της πολιτικής ορθότητας.

Στο κομμάτι που αφορά την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, το AfD ζητά να ξαναχτιστεί η ισχυρή ανεξάρτητη θέση της Γερμανίας στη διεθνή σκηνή. Οι παράγοντες που αναμένεται να συμβάλουν σε αυτό περιλαμβάνουν:

α) τη μόνιμη ένταξη της Γερμανίας στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ,

β) την επαλήθευση κάθε φορά κατά πόσον η εμπλοκή ως μέρος του NATO εξυπηρετεί τα γερμανικά συμφέροντα και

γ) την ενίσχυση της Bundeswehr (Γερμανικού Στρατού).

Το πολιτικό Manifesto επιπλέον τονίζει τη σημασία των σχέσεων με τη Ρωσία, καθώς όπως αναφέρεται, η ασφάλεια στην Ευρώπη είναι αδύνατη χωρίς τη Ρωσία. Σύμφωνα με το διαδικτυακό άρθρο του Arzheimer(2023), το AfD απορρίπτει κατηγορηματικά την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. και έχει δώσει τη συγκατάθεσή της να ενταχθεί σε οποιονδήποτε πιθανό κυβερνητικό συνασπισμό που εξαρτάται από την αποδοχή αυτού του αιτήματος.

Στο θέμα της Ε.Ε., αναφέρει πως το διευθυντήριο των Βρυξελλών πρέπει να εκχωρήσει τις περισσότερες από τις σημερινές αρμοδιότητές του στα κράτη-μέλη. Εάν δεν κατορθώσει να εκπληρωθεί αυτή η πρόταση, το κόμμα θα καταβάλει προσπάθειες ώστε η Γερμανία να

αποχωρήσει από την Ε.Ε. ή να αντικατασταθεί η σημερινή Ε.Ε. με έναν νέο οικονομικό οργανισμό. Επιπλέον στο θέμα του κοινού νομίσματος, η Γερμανία πρέπει να φύγει από την ευρωζώνη και αυτό μπορεί να συμβεί με δύο τρόπους: Εάν η Γερμανική Βουλή δεν μπορεί να φέρει εις πέρας αυτή τη απαίτηση, να διεξαχθεί δημοψήφισμα ώστε να αποφασίσει ο λαός για την τελική απόφαση. Επιπλέον για την οικονομία, το AfD ζητά την ακύρωση των επιδοτήσεων για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ζητά περισσότερες φορολογικές μειώσεις και αναδεικνύει το πρόβλημα της γραφειοκρατίας. Επίσης, θέλει να διατηρήσει τον κατώτατο μισθό ως κεκτημένο και να αυξήσει την κρατική στήριξη στις πολύτεκνες οικογένειες.

Στο μεταναστευτικό, ζητά οι μουσουλμανικές οργανώσεις να μην έχουν την ιδιότητα του δημόσιου νομικού προσώπου (αυτό θα τους επέτρεπε να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση από φόρους που καταβάλλουν οι Μουσουλμάνοι). Η εισροή μεταναστών θα πρέπει άμεσα να περιοριστεί και ταυτόχρονα οι αιτήσεις ασύλου θα πρέπει να υποβάλλονται εκτός Γερμανίας.

Επιπλέον, στο διαδικτυακό άρθρο του Doerr (2021), το πολιτικό Manifesto του AfD βασίζεται συνολικά σε συντηρητικές αξίες, δίνοντας έμφαση στη σημασία του παραδοσιακού οικογενειακού μοντέλου και επικρίνοντας την πολιτική ισότητας των φύλων, τις ισοτιμίες των φύλων και τον λανθασμένα κατανοητό φεμινισμό. Αντιτίθεται επίσης στη χρηματοδότηση των αμβλώσεων από δημόσιους πόρους.

Στην ουσία τα θέματα στα οποία έχει επικεντρωθεί το AfD σε μια προσπάθεια να αποκομίσει πολιτικά οφέλη με την πάροδο του χρόνου αλλάζουν. Στην αρχή της ίδρυσής του ήταν η κρίση της Ευρωζώνης (2014), μετά η μεταναστευτική κρίση και η ισλαμική απειλή (2016) και το πιο πρόσφατο θέμα είναι η απόρριψη της περιβαλλοντικής πολιτικής της υπάρχουσας κυβέρνησης, κάτι που του έχει επιτρέψει να εκτιναχθεί η δημοτικότητά του σήμερα.

3.3 Το AfD στο Ευρωκοινοβούλιο

3.3.1 Η Ευρώ-ομάδα που ανήκει και οι θέσεις της

Εν όψει των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2019, οι Meuthen του AfD και Matteo Salvini της Ιταλικής Λέγκας υπερασπίστηκαν τη δημιουργία μιας ευρείας «Δεξιάς υπερομάδας» που θα περιλαμβάνει όλα τα Ευρώ-σκεπτικιστικά κόμματα. Πριν από τις

συζητήσεις οι ομάδες ήταν τρεις. Παρ' όλη τη διάθεση τελικώς δεν κατάφεραν να πραγματοποιήσουν τον σκοπό τους, αλλά κατάφεραν ο αριθμός των (άκρο) Δεξιών ομάδων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να γίνουν δύο.

Το AfD εντάχθηκε στη νέο-συσταθείσα ακροδεξιά εθνικιστική ομάδα «Ταυτότητας και Δημοκρατίας» (Identity and Democracy) στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Far-right forms new group in European Parliament, 2019), με 25 μέλη να προέρχονται από το κόμμα της Λέγκας της Ιταλίας και 18 από το RN της Γαλλίας. Η επιρροή του κόμματος AfD σε αυτήν την ομάδα πιθανότατα είναι περιορισμένη, λόγω του μικρότερου αριθμού βουλευτών του (9), αλλά ελπίζει να αυξηθεί στις επόμενες Ευρωεκλογές του Μαΐου 2024.

Λόγω του παρελθόντος, οι περισσότεροι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και στα διάφορα λόμπι των Βρυξελλών, έχουν δυσκολία να αποδεχθούν την ιδέα μίας Γερμανικής κυριαρχίας και αυτό δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στην επιρροή που θα μπορούσε να ασκήσει το AfD. Πάντως η ίδια η Ευρώ-ομάδα έχει και τα δικά της διαφορετικά συνθετικά: Στην πρώτη συνέντευξη Τύπου της Ευρώ-ομάδας, ο Jussi Halla-Aho του 'Finns Party' (Φιλανδία), δήλωσε ότι η Νομισματική Ένωση πρέπει να πάψει να υφίσταται ενώ αντίθετα Harald Vilimsky, του Freedom Party (Αυστρία), ήταν στο άλλο άκρο καθώς υποστήριξε πως δεν υπάρχει άλλη λύση για τους λαούς από το κοινό νόμισμα!

3.3.2 Πως το AfD βλέπει την Ευρωπαϊκή Ένωση και το «Dexit»

Το AfD θέλει η Ε.Ε. να επιστρέψει τις περισσότερες εξουσίες στα κράτη μέλη για να αποκαταστήσει μια «Ευρώπη των Πατρίδων», παρουσιάζοντάς την σαν κάτι περισσότερο από ένα εμπορικό μπλοκ. Ταυτόχρονα όμως, πρέπει να γίνει ευχάριστο στους συντηρητικούς ψηφοφόρους που επιφυλάσσονται να υποστηρίξουν ένα περιθωριακό κόμμα που προκαλεί ανασφάλεια ειδικά στον οικονομικό τομέα καθώς οι περισσότεροι Γερμανοί αναγνωρίζουν τα τεράστια οικονομικά οφέλη που έχει αποφέρει η Ε.Ε. στη χώρα τους και λίγοι θέλουν να την εγκαταλείψουν.

Η Ε.Ε. την τελευταία δεκαετία πέρασε και την οικονομική και τη μεταναστευτική κρίση αλλά και προβλήματα εντός των κρατών-μελών της σχετικά με θέματα δικαιοσύνης (Ουγγαρία-Πολωνία). Παρ' όλα αυτά, η αποδοχή των πολιτών απέναντι στην Ε.Ε. βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 35 ετών και αυτό το και μόνο το γεγονός προκαλεί

προβλήματα στα δεξιά ριζοσπαστικά λαϊκίστικα κόμματα που πρέπει να μετριάσουν τη ρητορική τους απέναντι στο οικοδόμημα της Ε.Ε. και ήδη το Freedom Party της Αυστρίας και το National Rassemblement της Γαλλίας δεν ζητούν την απομάκρυνσή τους από την Ενωμένη Ευρώπη αλλά θέτουν ζητήματα για μεταρρυθμίσεις. Με το AfD να έχει ξεκινήσει αλλά και γιγαντωθεί από τις δύο αυτές κρίσεις αυτό είναι ένα μεγάλο ζήτημα πως θα κινηθεί. Ήδη ενώ ξεκίνησε ως κόμμα κατά του ευρώ αφού γεννήθηκε στην οικονομική κρίση, σταδιακά αποσιώπησε το «Dexit» και στη συνέχεια μετατράπηκε εντελώς σε καθαρά αντι-μεταναστευτικό. Υπάρχει όμως τεράστιο ζήτημα στους ψηφοφόρους του κόμματος, καθώς μεγάλο μέρος της βάσης του κόμματος τρέφει βαθιά δυσαρέσκεια προς την Ε.Ε., την οποία οι σκληροπυρηνικοί υποστηρικτές του AfD θεωρούν ως υπέρ-κράτος που σκοπεύει να 'ληστέψει' τη Γερμανία από την εθνική της κυριαρχία. Μέσω της συμμετοχής του στην Ευρώβουλη, ελπίζει ότι αυτό θα μεταφραστεί σε πολιτικά κέρδη στη Γερμανία καθώς στοχεύει να μάθει από τα υπόλοιπα κόμματα που βρίσκεται σε συνεταιρισμό και υπάρχουν εδώ και πολλά χρόνια.

Ο Manfred Weber, για παράδειγμα, ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος της Ε.Ε., «έδειξε» το AfD ως το «Γερμανικό κόμμα Brexit», παρομοιάζοντας το με το ανάλογο Αγγλικό UKIP του Nigel Farage και έσπευσε να απαντήσει στην πρόταση του κόμματος για έξοδο από το Ευρώ, μιας και πιστεύεται ότι με το AfD, θα υπήρχαν στη Γερμανία συνθήκες όπως αυτές στη Βρετανία. Ωστόσο, ο λόγος που ο Weber και άλλοι πολιτικοί του κατεστημένου είναι αισιόδοξοι ότι κάτι τέτοιο δεν θα συμβεί, είναι ότι η Ε.Ε. είναι εξαιρετικά δημοφιλής στη Γερμανία με περίπου το 80% του πληθυσμού να έχει θετική άποψη για αυτή (Eurobarometer poll, 2018).

3.4 Οι θέσεις του σε εκλογικές αναμετρήσεις όπου συμμετείχε

3.4.1 Οι θέσεις του στις Γερμανικές ομοσπονδιακές εκλογές

Πρώτη φορά το AfD συμμετείχε στις Γερμανικές ομοσπονδιακές εκλογές του 2013. Πήρε 810.915 ψήφους στην περιφέρεια και 2.056.985 από την κομματική λίστα και στο σύνολο το 4,7% όλων των ψήφων, ποσοστό οριακά μικρότερο από το 5% που απαιτείται για την εκπροσώπηση κάποιου κόμματος στην Γερμανική Βουλή και, όπως ήταν αναμενόμενο, το ίδιο δεν κατάφερε να εκπροσωπηθεί σε αυτή.

Στις εκλογές του 2017 αναδείχθηκε τρίτο κόμμα με 5.317.499 ψήφους και 3 έδρες στις εκλογικές περιφέρειες και 5.878.115 και 91 έδρες στις εκλογικές λίστες. Συνολικά πήρε ποσοστό 12,6% και έλαβε 94 έδρες, όντας τρίτο πολιτικό κόμμα στη Γερμανία κάνοντας ένα εκπληκτικό αποτέλεσμα για το ίδιο.

Στις εκλογές του 2021, ήρθε μία ελαφρά πτώση για το ίδιο καθώς κατέληξε ως πέμπτο κόμμα ιεραρχικά, με 4.695.611 ψήφους και 16 έδρες στις εκλογικές περιφέρειες και 4.803.902 και 67 έδρες στις εκλογικές λίστες. Συνολικά, ωστόσο, έχασε περίπου το 10% του συνόλου της εκλογικής του δύναμης που είχε λάβει κατά το 2017.

3.4.2 Οι θέσεις του στις Ευρωπαϊκές εκλογικές αναμετρήσεις

Για πρώτη φορά συμμετείχε στις ευρωεκλογές του 2014 και έλαβε σε σύνολο το 7,1% των ψήφων κερδίζοντας 7 από τις 96 έδρες που αντιστοιχούν στη Γερμανία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ οι ευρωβουλευτές του προσχώρησαν στην κοινοβουλευτική ομάδα των Ευρωπαίων Συντηρητικών και Μεταρρυθμιστών τη δεύτερη δεξιά Ευρώ-ομάδα στο Ευρωκοινοβούλιο.

Στις ευρωεκλογές του 2019, δύο χρόνια μετά τον μεγαλύτερο εκλογικό αποτέλεσμα που είχε ως κόμμα συνολικά το 2017, κατάφερε να πάρει ανάλογα ποσοστά με 11% και 11 από τις 96 έδρες της Γερμανίας αυξάνοντας τις έδρες του κατά τέσσερις. Τελικώς μετά τις εκλογές οι ευρωβουλευτές εισχώρησαν στην Ευρώ-ομάδα της Ταυτότητας και Δημοκρατίας που ιδρύθηκε αμέσως μετά τις εκλογές.

(Προεκλογική αφίσα των Ευρωεκλογών του 2019, αφιερωμένη στα 20 χρόνια από το ρίξιμο του τοίχους του Βερολίνου, όπου ζητάει οι πολίτες να ολοκληρώσουν τη στροφή ψηφίζοντας AfD, καθώς είναι οι ίδιοι άνθρωποι που έριξαν το τοίχος το 1989)

Ανεξάρτητα από τις προοπτικές του AfD για μακροπρόθεσμη επιβίωση, το γεγονός ότι το κόμμα τα πήγε τόσο καλά σε 5 διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις αντικατοπτρίζει το εύρος της κομματικής διαπραγμάτευσης στη Γερμανία και την όλο και πιο ρευστή φύση του κομματικού του συστήματος.

3.5 Ένα Ευρώ-σκεπτικιστικό ή λαϊκιστικό ριζοσπαστικό κόμμα;

Δεν χωράει αμφιβολία πως, μέσα σε λίγα μόνο χρόνια από την ίδρυσή του το 2013, το AfD έχει εξελιχθεί από ένα μικρό, ευρώ-σκεπτικιστικό κόμμα μόνο-θεμάτων σε ένα πλήρως ανεπτυγμένο λαϊκιστικό ριζοσπαστικό δεξιό κόμμα με τεράστιες εκλογικές επιτυχίες. Εν τούτοις, οι σημερινοί ψηφοφόροι του δεν είναι απαραίτητα οι ίδιοι άνθρωποι με εκείνους που υποστήριζαν το κόμμα στα πρώτα του χρόνια.

Σήμερα, το εκλογικό του σώμα χαρακτηρίζεται πολύ περισσότερο από μια βαθιά περιφρόνηση για την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, από αντικομματικά αισθήματα και από δυσαρέσκεια με την ισχύουσα κυβέρνηση. Ακόμη πιο διακριτοί, οι περισσότεροι σημερινοί ψηφοφόροι του AfD μπορούν να αναγνωριστούν από μια ξεκάθαρη δεξιά πολιτική ιδεολογία, τον εθνοκεντρισμό και την αντίθεση ενάντια στην πολιτιστική πολυμορφία, τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες.

Παρόλο που το AfD επέκρινε το καρτέλ των «παλιών κομμάτων» από την αρχή, οι κύριες προτάσεις πολιτικής του εξακολουθούσαν να θεωρούνται κεντροδεξιές τα πρώτα χρόνια. Ουσιαστικά, το κόμμα επικεντρώθηκε κυρίως στις οικονομικές και δικαστικές πτυχές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Arzheimer & Berning (2019), με την προγραμματική αλλαγή, το AfD έθεσε την εστίασή του στη μετανάστευση, τους πρόσφυγες και το Ισλάμ ως νέα βασικά ζητήματά του.

Συγκρίνοντας τα εκλογικά μανιφέστα των δύο πιο πρόσφατων γερμανικών ομοσπονδιακών εκλογών το 2013 και το 2017, γίνεται προφανές ότι το AfD έχει κάνει μια ισχυρή στροφή προς την ιδεολογική δεξιά. Όμως, κατά τους Bieber et al. (2018, σελ. 433-461) και σε αναλογία με την εξέλιξη από ένα κυρίως ευρώ-σκεπτικιστικό σε ένα λαϊκιστικό ριζοσπαστικό

δεξιό κόμμα, μπορεί να παρατηρηθεί μια παρόμοια «μεταμόρφωση» μεταξύ των ψηφοφόρων και των υποστηρικτών του.

Αρχικά, και σύμφωνα με τους Mader & Schoen (2015), Reher (2017) και Schwarzbözl & Fatke (2016), η ψηφοφορία για το AfD υποκινήθηκε σε μεγάλο βαθμό από αρνητικές στάσεις απέναντι στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τη μετανάστευση. Ωστόσο, οι Bieber et al. (2018), Hambauer & Mays (2018), Hansen & Olsen (2019, σελ. 1-19), Schmitt-Beck et al. (2017, σελ. 273-303) και Steiner & Landwehr (2018, σελ. 463-491) παρατηρούν πως, μετά την πρώτη εσωτερική διάσπαση και την «προσφυγική κρίση» το 2015, η υποστήριξη του AfD βασίστηκε περισσότερο στην κατοχή μιας δεξιάς πολιτικής ιδεολογίας, εθνοκεντρισμού και αντίθεσης ενάντια στην πολιτιστική πολυμορφία, τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες.

(Διαδήλωση Γερμανών υποστηρικτών του AfD, με κεντρικό σύνθημα: «Πρώτα η χώρα!»)

Παρομοίως, οι Bergmann et al. (2017, σελ. 71) αναφέρουν πως το κοινωνικό-δημογραφικό προφίλ του εκλογικού σώματος του AfD άλλαξε αξιοσημείωτα με την πάροδο του χρόνου, μετατρέποντας ένα «μέσο κόμμα» και ένα «κόμμα των αυτοαπασχολούμενων» (Bieber et al. 2018) σε ένα «κόμμα των λιγότερο μορφωμένων τάξεων» (Hambauer & Mays 2018, 150).

Ωστόσο, άλλα χαρακτηριστικά των οπαδών του AfD παρέμειναν σταθερά με την πάροδο του χρόνου. Επιπλέον, οι Bieber et al. (2018), Goerres et al. (2018), Hambauer & Mays (2018),

Hansen & Olsen (2019), Schmitt-Beck et al. (2017), Schwarzbözl & Fatke (2016) και Steiner & Landwehr (2018) υπογραμμίζουν πως οι ψηφοφόροι του AfD χαρακτηρίζονται επίμονα από δυσaréσκεια για τη δημοκρατία και τους θεσμούς της, αντικομματικά αισθήματα και αρνητικές αξιολογήσεις για την κυβέρνηση και τις επιδόσεις της. Παράλληλα, οι Steiner & Landwehr (2018) τονίζουν πως η περιφρόνηση για τη φιλελεύθερη, αντιπροσωπευτική δημοκρατία μεταξύ των ψηφοφόρων του AfD συνοδεύεται συχνά από την επιθυμία για πιο λαϊκιστικές αντιλήψεις για τη δημοκρατία, κάτι που συνεπάγεται πιο πλειοψηφικές, άμεσες και αντί-πλουραλιστικές μορφές δημοκρατίας.

Άξιο αναφοράς είναι και το γεγονός πως, διάφορες αναλύσεις υπογραμμίζουν τη νικητήρια φόρμουλα του AfD για μια έντονα τονισμένη «σωστή» πολιτιστική και λιγότερο τονισμένη «σωστή» οικονομική θέση, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν στους υποστηρικτές τους να διαμαρτυρηθούν. Η συστημική δυσaréσκεια των υποστηρικτών του AfD δεν τους μειώνει σε οπαδούς του κόμματος χωρίς προβλήματα, καθώς ακόμη και οι υποστηρικτές του AfD που «δεν γνωρίζουν» την οικονομική θέση του κόμματος εκπροσωπούνται καλά.

Για τους πολιτικούς ανταγωνιστές της, αυτό σημαίνει ξεκάθαρα ότι κατά τη νομοθετική περίοδο 2013-2017, η ισχυρή ανακατανομή και η οικονομική πολιτική για κοινωνική δικαιοσύνη είχαν λίγες πιθανότητες να πείσουν τους υποστηρικτές του AfD. Ένας εφικτός ανταγωνιστής του AfD που υποστηρίζει την αναδιανομή και συνοδεύεται από μια αξιόπιστη αντί-συστημική έκκληση ή «σωστές» πολιτιστικές πολιτικές θα εξακολουθούσε να δυσκολεύεται να πείσει τους υποστηρικτές του. Καθώς κανένα από τα καθιερωμένα κόμματα στη Γερμανία δεν μπορεί να υιοθετήσει αξιόπιστα μια τέτοια τοποθέτηση και το AfD έχει αφήσει πίσω του τον καθαρό χαρακτήρα διαμαρτυρίας του, το κόμμα είναι απίθανο να αμφισβητηθεί μέσα από το υπάρχον κομματικό σύστημα. Ωστόσο, υπάρχει πιθανότητα το κόμμα να αλλάξει τη θέση του μακριά από την τρέχουσα φόρμουλα νίκης προς μια πιο «αριστερή» προσφορά οικονομικής πολιτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Σύγκριση Εθνικού Συναγερμού & Εναλλακτικής για την Γερμανία

4.1. Σύγκριση πολιτικών ιδεολογιών

Η πραγματικότητα είναι πως τα δύο κόμματα έχουν πιο πολλές ομοιότητες παρά διαφορές. Ο Εθνικός Συναγερμός σίγουρα είχε πιο ακραίες απόψεις από την Εναλλακτική για τη Γερμανία σε θέματα όπως η αποχώρηση κυρίως από το ΝΑΤΟ. Για την Ε.Ε. ήταν κοινό τους θέμα η αποχώρηση. Ωστόσο, φαίνεται πως η Εναλλακτική για τη Γερμανία, από το συνέδριο του κόμματός στις αρχές Μαΐου του 2016 και έπειτα έχει προχωρήσει πιο δεξιά ενώ ταυτόχρονα και το ίδιο ισχύει για τον Εθνικό Συναγερμό από το συνέδριο αλλαγής ονόματος (2018, από Εθνικό Μέτωπο) και έπειτα. Έτσι δείχνουν να πλησιάζουν περισσότερο προς τα δεξιά και οι δύο πολιτικές οργανώσεις και ταυτόχρονα και μεταξύ τους. Καθόλου τυχαίο ότι συνυπάρχουν στην ίδια πολιτική ομάδα στο Ευρώ-κοινοβούλιο.

4.1.1 Μετανάστευση και Ισλάμ

Και τα δύο κόμματα, Εναλλακτική για τη Γερμανία και Εθνικό Μέτωπο, είναι εντελώς αντίθετοι στην περαιτέρω διείσδυση ξένων λαών στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο και επιζητούν να διατηρήσουν την Ευρωπαϊκή ταυτότητα στην Ενωμένη Ευρώπη. Σύμφωνα με τον Verlaet (2016), όσον αφορά την προσφυγική πολιτική, τα 2 κόμματα έχουν πολλά κοινά, μιας και ζητούν την επαναφορά των συνοριακών ελέγχων και απορρίπτουν κανονισμούς που επιτρέπουν στα μέλη της οικογένειας να ενωθούν με πρόσφυγες που βρίσκονται ήδη στη Γαλλία ή τη Γερμανία.

Και τα δύο έχουν σαν κοινό τους χαρακτηριστικό τη μηδενική ανοχή σε όσους αλλοδαπούς έχουν διαπράξει ποινικά αδικήματα και θέλουν η τιμωρία τους να είναι η άμεση απέλασή τους. Σύμφωνα με τον Verlaet (2016), η Εναλλακτική για τη Γερμανία, είναι απέναντι στη εκδήλωση των Ισλαμικών πιστεύω, καθώς, είναι εντελώς αντίθετη μία τέτοια πρακτική με τον Χριστιανισμό που αποτελεί μέρος του πολιτισμού της Γερμανίας. Από την άλλη, το Εθνικό Μέτωπο βλέπει το Ισλάμ με παρόμοιο τρόπο, προχωρώντας ακόμη και ένα βήμα παραπέρα στο κομματικό του πρόγραμμα καθώς αναφέρει πως η αιτία του εμφανούς εξισλαμισμού της Γαλλίας είναι η μαζική και ανέλεγκτη μετανάστευση.

4.1.2 Κοινωνική ένταξη μεταναστών και εργασία

Μία ακόμη ομοιότητα είναι η σύγκλισή τους ακόμη και όταν και οι δύο πολιτικοί οργανισμοί άρχισαν να αναδιπλώνουν -περίπου ταυτόχρονα- το λεξιλόγιό τους για τους μετανάστες. Το Εθνικό Μέτωπο ζητά επιτακτικά, πως αν δεν μπορεί να αποτρέψει εντελώς τη μετανάστευση, η Γαλλία να απορροφά μόνο ειδικευμένους μετανάστες σε τομείς που υπάρχει εργασιακό πρόβλημα ώστε για να ενισχύσουν την Εθνική Οικονομία. Στο ίδιο μήκος κύματος ακολούθησε και η Εναλλακτική για τη Γερμανία αλλά ο όρος της επανένωσης οικογενειών που αναφέρθηκε πιο πριν να μην ισχύσει σε κάθε περίπτωση.

Επιπλέον, ο Εθνικός Συναγερμός ζητά επιτακτικά να τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης όταν αναζητούν εργασία πρώτα όσοι είναι γηγενείς Γάλλοι πολίτες και έπειτα όλες οι άλλες κοινωνικές ομάδες διαφορετικών εθνικοτήτων ενώ το ίδιο ακριβώς να εφαρμόζεται και σε όσους λαμβάνουν κοινωνικά επιδόματα. Τέλος και τα δύο κόμματα είναι υπερασπιστές της μεσαίας τάξης.

4.1.3 Συγκλίσεις και διαφορές με την Ε.Ε. και την οικονομική ελευθερία

Κατά τον Verlaet (2016), η Εναλλακτική για τη Γερμανία επιζητά να δοθεί μεγαλύτερη εξουσία στα επιμέρους κράτη της Ε.Ε., μιας και δηλώνουν Ευρώ-σκεπτικιστές, αλλά ταυτόχρονα αυτό δεν σημαίνει και έξοδο από την Ε.Ε. Μόνο εάν αυτό δεν λειτουργήσει, θα συνιστούσε είτε έξοδο από την Ε.Ε., είτε δημιουργία μιας νέας Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (πρέπει να γίνει δημοψήφισμα για το ζήτημα του κοινού νομίσματος). Και εδώ διαπιστώνεται μία έμμεση ταύτιση με το πρώην Εθνικό Μέτωπο, όπου υποστήριζε ξεκάθαρα (έως το 2018 και το νέο συνέδριο) την αποχώρηση από την Ε.Ε. και ταυτόχρονα την συγκρότηση μιας Πανευρωπαϊκής Ένωσης που όμως δεν θα έχει τη σημερινή της μορφή αλλά θα περιλαμβάνει δύο κράτη που δεν ανήκαν ποτέ σαν μέλη είτε της νομισματικής ένωσης είτε της Ε.Ε.: Την Ελβετία και τη Ρωσία. Ήθελε επιτακτικά να επαναφέρει το Φράγκο ως Εθνικό Νόμισμα της Γαλλίας αν και τα τελευταία χρόνια αρχίζει να υπάρχει μεταβολή και σε αυτό το ζήτημα όπως αναφέρθηκε διεξοδικά και σε προηγούμενη ενότητα.

Ο Εθνικός Συναγερμός, υποστηρίζει έντονα μεγαλύτερα και κάθετα μέτρα για την προστασία της Γαλλικής Εθνικής Οικονομίας, ιδίως λόγω της οικονομικής κρίσης στην Ευρωζώνη, όπως η εθνικοποίηση των τραπεζών και ορισμένων βιομηχανικών τομέων, αλλά

και η επιβολή δασμών για την προστασία της Γαλλικής γεωργίας και βιομηχανίας. Και εδώ έρχεται στην επιφάνεια η πρώτη μεγάλη διαφορά των δύο κομμάτων: Το Εθνικό Μέτωπο επιζητά διακαώς την κρατική παρέμβαση στην οικονομία σε αντίθεση με το οικονομικό πρόγραμμα της Εναλλακτικής για τη Γερμανία, όπου θεωρείται αμιγώς φιλελεύθερο έως και νέο-φιλελεύθερο. Αυτές οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των οικονομικών προγραμμάτων των δύο κομμάτων έφεραν την τότε αρχηγό (2016) της Εναλλακτικής για τη Γερμανία, Frauke Petry, να δηλώσει ρητά σε Γερμανική εφημερίδα ότι «*εμείς, δεν έχουμε τίποτα κοινό με το Εθνικό Μέτωπο καθώς υποστηρίζουμε περισσότερη ελευθερία και ατομική ευθύνη, αντί για περισσότερο κρατικό έλεγχο και περαιτέρω ανακατανομή πλούτου*» (Die Zeit, October 2016). Παράλληλα, η τότε αναπληρώτρια αρχηγός του ίδιου κόμματος, Beatrix von Storch, συμπλήρωσε τα λεγόμενα της προέδρου τονίζοντας, ότι το κόμμα της Marine Le Pen είναι πολύ «σοσιαλιστικό» (με βάση το γεγονός ότι το Εθνικό Μέτωπο έχει κάνει εκστρατείες ακόμη και για συνταξιοδότηση στα 60). Ωστόσο, σύμφωνα με τον Verlaet (2016), τα οικονομικά προγράμματα των μερών μοιράζονται πολλές πτυχές που η Petry δεν μπορεί να αγνοήσει, όπως και τα 2 μέρη είναι κατά της TTIP (Transatlantic Trade & Investment Partnership) και των φορολογικών προνομίων για τις διεθνείς εταιρείες.

4.2 Εξωτερική πολιτική και Ρωσία

Οι απόψεις των δύο κομμάτων για τη Ρωσία είναι κάτι που τα βρίσκει εντελώς σύμφωνα καθώς υπάρχει σύμφωνη γνώμη πως οι κυρώσεις της Ε.Ε. κατά της Ρωσίας, που ξεκίνησαν μετά την εισβολή της πρώτης στην Κριμαία, πρέπει να αρθούν άμεσα. Ταυτόχρονα, το γερμανικό περιοδικό Der Spiegel βασιζόμενο σε πληροφορίες ανέφερε πως η οργάνωση νεολαίας της Εναλλακτικής για τη Γερμανία σύναψε συμμαχία με τη Young Guard (Νεαρή Φρουρά) του Ρώσου Προέδρου Vladimir Putin, ενώ ο Γερμανός Ευρωβουλευτής της Εναλλακτικής για τη Γερμανία, Μάρκος Φρόνμαϊερ, θεωρείται από ένα διαβαθμισμένο έγγραφο του Κρεμλίνου που το BBC έφερε στην επιφάνεια τον Απρίλιο του 2019, αποκάλυψε ότι ο εν λόγω βουλευτής θα μπορούσε να γίνει «απολύτως ελεγχόμενος» από τη Ρωσία.

Από την άλλη δεν είναι μυστικό, άλλωστε το παραδέχθηκε δημόσια η Marine Le Pen, ότι ο Εθνικός Συναγερμός απολαμβάνει στενούς δεσμούς με τη Ρωσία: Η ηγέτιδα της γαλλικής ακροδεξιάς είχε φροντίσει ήδη από το 2017 που έδινε την εκλογική μάχη με τον Μακρόν για την Γαλλική προεδρία, να διαβεβαιώσει τον Πούτιν ότι αν εκλεγόταν, θα υποστήριζε με

πάθος την άρση των ευρωπαϊκών κυρώσεων κατά της Ρωσίας, ενώ υποστήριξε έμπρακτα και τις ρωσικές αξιώσεις στην Κριμαία. Και κάτι τέτοιο δεν ήταν τυχαίο καθώς τη στιγμή που οι γαλλικές τράπεζες αρνούνταν να δανείσουν το Εθνικό Μέτωπο το 2014, αυτό άντλησε περίπου 11 εκ. ευρώ από την First Czech Russian Bank (FCRB) για τον εκλογικό του αγώνα.

Η αντίληψη για το NATO είναι η ίδια και στα δύο κόμματα: Δεν υπάρχει λόγος να συντηρηθεί ένας τόσος κοστοβόρος οργανισμός για τους προϋπολογισμούς των κρατών ενώ υπάρχει η δυνατότητα εγχώριας στρατιωτικής δύναμης.

4.3 Η κινητοποίηση διαμαρτυρίας της ακροδεξιάς συνδέεται στενά με τη μετανάστευση

Οι Castelli et al., (2021) έχουν συνεισφέρει στη βιβλιογραφία με τρεις τρόπους: Πρώτον, χαρτογράφησαν την ακροδεξιά κινητοποίηση διαμαρτυρίας στην Ευρώπη, χρησιμοποιώντας νέα δεδομένα που καλύπτουν 11 χώρες της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης και εκτείνονται σε 11 χρόνια (2008-2018). Δεύτερον, ένωσαν τα πολιτικά κόμματα και κοινωνικά κινήματα που ανήκουν σε αυτό τον χώρο. Τρίτον, έδειξαν ότι η ακροδεξιά κινητοποίηση διαμαρτυρίας βασίζεται όχι μόνο σε παράπονα και πολιτικές ευκαιρίες σε επίπεδο χώρας, αλλά και στους πόρους που διατίθενται στους ίδιους τους ακροδεξιούς συλλογικούς παράγοντες.

Πρώτον, όσον αφορά τα παράπονα, η κινητοποίηση διαμαρτυρίας της ακροδεξιάς συνδέθηκε στενά με τη μετανάστευση, ειδικά στον απόηχο της κρίσης της ευρωπαϊκής πολιτικής ασύλου. Αυτό είναι μία κλασική αντίδραση του κοινωνικού κινήματος σε σχέση με τη συλλογική δράση, καθώς οι άνθρωποι διαμαρτύρονται όταν δεν ικανοποιούνται οι προσδοκίες τους (Gurr, 1970). Από αυτή την άποψη, οι Castelli et al., (2021) παρατήρησαν ότι τα αντικειμενικά παράπονα που συνδέονται με την εισροή μεταναστών στην Ευρώπη αποτελούν κρίσιμο μοχλό της ακροδεξιάς κινητοποίησης διαμαρτυρίας.

Δεύτερον, βρέθηκαν πολιτικές και λογικές ευκαιρίες να επηρεάσουν και να ενώσουν την κινητοποίηση διαμαρτυρίας των νατιβιστικών συλλογικοτήτων και κινήματων. Οι διαμαρτυρίες επηρεάζονται από το πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο συμβαίνουν (Castelli et al., 2021). Σημείωσαν ότι η κινητοποίηση διαμαρτυρίας της ακροδεξιάς είναι υψηλότερη σε περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από διχασμένες κυβερνήσεις. Και με αυτό τον τρόπο, η

μη σωστή κατανομή της εξουσίας και η ασυνεννοησία των αντιπροσωπευτικών θεσμών αυξάνει τις προοπτικές πρόσβασης σε ακροδεξιούς συλλογικούς φορείς. Αν και εν μέρει αμφισβητείται εάν γενικά οι πολιτικοί αντίπαλοι είναι σε θέση να περιορίσουν τον ακροδεξιό ακτιβισμό σε επίπεδο βάσης, αυτά τα ευρήματα, κατά τον Bernhard (2020), απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση της δυναμικής του κινήματος-αντικινήματος και του ρόλου των κοινωνικών απαντήσεων στην ανελεύθερη ή αντιδημοκρατική συλλογική δράση κάτι που η ακροδεξιά πάντα επιλέγει να τοποθετεί στο δεύτερο σκέλος.

Τρίτον, η σημασία των πόρων για την κινητοποίηση διαμαρτυρίας. Η κινητοποίηση διαμαρτυρίας είναι πιο πιθανό να συμβεί όταν οι ακροδεξιοί συλλογικοί παράγοντες μπορούν να βασίζονται σε συμβολικούς πόρους (με τη μορφή δημόσιας προβολής) και οργανωτικού υλικού (με τη μορφή δικτύων παραγόντων που εμπλέκονται σε διαμαρτυρίες καθώς και σε εκλεγμένους αξιωματούχοι) και όχι μόνο λόγω χρηματικής συναλλαγής. Αυτό έχει απήχηση όχι μόνο με την κλασική θεωρία του κοινωνικού κινήματος, αλλά και με την έρευνα για την ακροδεξιά, η οποία θεωρεί παράγοντες «εσωτερικής προσφοράς» ικανούς να εξηγήσουν την ακροδεξιά εκλογική επιτυχία (Art, 2011; De Lange & Art, 2011). Με αυτό τον τρόπο, υπάρχει αμφισβήτηση για τις μακροχρόνιες αντιλήψεις σχετικά με τις καθαρές διακρίσεις μεταξύ κοινωνικών κινήματων που λειτουργούν εκτός θεσμών και πολιτικών κομμάτων που δραστηριοποιούνται εντός αυτών. Δηλαδή, τα ακροδεξιά κοινωνικά κινήματα και πολιτικά κόμματα συμμετέχουν σε κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ανεξάρτητα από το βαθμό θεσμοθέτησής τους. Υποστηρίζουν ότι αυτά τα ευρήματα σχετικά με το πρακτορείο και τη δομή παραγωγής της ακροδεξιάς είναι κεντρικά για να εκτιμηθεί πλήρως αυτό το φαινόμενο.

4.4 Γενικά Συμπεράσματα: Τα κόμματα μεταλλάσσονται με το χρόνο σε λαϊκίστικα ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα

Το ένα κόμμα έχει ιστορία τουλάχιστον 50 χρόνων (RN-FN) ενώ το άλλο (AfD) μόλις μία δεκαετία. Όμως ανήκουν στο ίδιο κόμμα στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο (Identity and Democracy) ενώ ταυτόχρονα έχουν ήδη αλλάξει και αρχηγούς αλλά και πολιτικές κατευθύνσεις. Μέσα από αυτή την έρευνα για τα δύο αυτά πολιτικά κόμματα καταλήξαμε σε τέσσερις μεγάλες διαφοροποιήσεις που τα ίδια τα πολιτικά κόμματα επέλεξαν να κάνουν

στο εσωτερικό τους με σκοπό αυτό που αναφέρουμε στον τίτλο. Να μετατραπούν πλήρως σε (λαϊκίστικη) ριζοσπαστική δεξιά.

Η πιο μεγάλη διαφοροποίηση και αυτό που έχει την πιο καίρια και ξεκάθαρη πολιτική στόχευση τα τελευταία χρόνια, ήταν να απαγκιστρωθεί το κάθε κόμμα από την απλή καταγγελία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να μιλήσουν για τη μετάλλαξη της σε μία ενωμένη Ευρώπη των Εθνών πράγμα εντελώς διαφορετικό από τη απλή διάλυσή της που είχαν σαν σημαία στο ξεκίνημά τους.

Το δεύτερο είναι πως υπάρχει μία τεράστια αναδίπλωση στο θέμα του κοινού νομίσματος. Όπως είδαμε στην επιμέρους ανάλυση, και οι δύο είχαν βάση την έξοδο από το Ευρώ, η οποία όμως με την πάροδο του χρόνου και τις διαφορετικές συνθήκες που συνεχώς επικρατούσαν άλλαξε. Όσο καλύτερευε η οικονομική κατάσταση σε όλη την Ε.Ε. και ειδικά στα κράτη-μέλη που είχαν τα μεγάλα προβλήματα (π.χ. Ελλάδα), η συζήτηση για έξοδο από το Ευρώ απομακρυνόταν. Ακόμη κι από τους δύσκολους ψηφοφόρους του AfD.

Τρίτον αντιλήφθηκαν ότι μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μέσω μίας πολιτικής ανάλογης της Μεγάλης Βρετανίας, θα επιτύχουν το σκοπό τους έστω κι αν είναι δύσκολος, να την μετατρέψουν σε αυτό που επιθυμούν οι ίδιοι και οι ψηφοφόροι τους. Έτσι, άρχισαν να κάνουν κοινές ομάδες στο Ευρωκοινοβούλιο, καταφέροντας για αρχή να γίνουν δύο οι μεγάλες Ευρώ-ομάδες αντί για τρεις μέχρι το 2019 και αρκετούς ανεξάρτητους που υπήρχαν. Και ο σκοπός να γίνει μία υπάρχει ακόμη στον χάρτη.

Τέλος η σημαία της παράνομης μετανάστευσης ως απαγορευτικό για οποιαδήποτε συζήτηση, έχει πλέον μετατραπεί σε ελεγχόμενη μετανάστευση. Με τον όρο ότι δεν αντέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση άλλους μετανάστες, προχωράμε σε «διαλογή μεταναστών» σε σχέση με τις ανάγκες που μπορεί να έχει το κράτος (ήδη το κάνει η Γερμανία εδώ και χρόνια) από την πλήρη απαγόρευση μετανάστευσης ή ακόμη και την απέλαση μεταναστών.

Έτσι λοιπόν, υπάρχει μία μεγάλη κινητοποίηση και των δύο αυτών κομμάτων προς τα δεξιά. Και είναι πλέον καθαρά λαϊκίστικά ριζοσπαστικά δεξιά κόμματα σύμφωνα με τα τρία χαρακτηριστικά που θέτει ο Mudde (2012): Αυταρχισμός, Νατιβισμός και Λαϊκισμός. Η λαϊκίστικη φωνή δεν φεύγει καθώς όπως περιγράφει ο Mudde (2007,σελ.23) οι φωνές για τα δικά μας «καθαρά χέρια» σε σχέση με τους διαπλεκόμενους και διεφθαρμένους πολιτικούς των Βρυξελλών αλλά και της εκάστοτε χώρας. Αποχωρίζονται όμως την σκληρή

ακροδεξιά, καθώς υπάρχει η αποδοχή της Ε.Ε. και των διοικητικών οργάνων της και όχι η διάλυσή της, το κοινό νόμισμα, ακόμη και η αποδοχή κάποιων μεταναστών με όρους. Και επιπλέον, δεν υπάρχει η χρήση της ακροδεξιάς διαμαρτυρίας βίας με διαδηλώσεις και πορείες που να υποστηρίζονται από τα δύο κόμματα υπέρ μίας γενικής επανάστασης ενάντια στο διεφθαρμένο σύστημα και την πλήρη κατάργησή του. Άρα η αντιδημοκρατική ακροδεξιά εξανεμίζεται και υπάρχει καθαρή στόχευση των δύο κομμάτων προς το λεγόμενο συντηρητικό χώρο. Και είναι λογικό καθώς είναι διαφορετική η τοποθέτηση πολιτικών απόψεων όταν βρίσκεσαι στην αντιπολίτευση, άρα στη διαμαρτυρία και διαφορετική όταν κάποιο από τα κόμματα αυτά κατέχει κυβερνητική θέση (Tarchi, 2003; Mudde, 2007). Ένα μέρος από αυτά βλέπουμε σήμερα στην Ιταλία.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alkopher, T. D. (2015). The political psychology of integration strategies: The case of the European commission's interculturalism. *Journal of International Relations and Development*, 18(4), 428-454. <https://doi.org/10.1057/jird.2014.28>
2. Art, D. (2011). *Inside the radical right: The development of anti-immigrant parties in Western Europe*. Cambridge University Press.
3. Arzheimer, K. (2015). The AfD: Finally a Successful Right-Wing Populist Eurosceptic Party for Germany? *West European Politics*, 38:3, 535-556. Doi:10.1080/01402382.2015.1004230.
4. Arzheimer, K. and Berning, C. (2019). How the Alternative for Germany (AfD) and their voters veered to the radical right, 2013–2017, Published by Elsevier BV in *Electoral Studies* 60, page 2. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2019.04.004>.
5. Bakker, R., Seth, J. & Polk, J. (2012). "Complexity in the European Party Space: Exploring Dimensionality with Experts." *European Union Politics* 13 (2): 219–245. doi:10.1177/1465116512436995.
6. Benoit, K. & Laver, M. (2006). *Party Policy in Modern Democracies*. London: Routledge.
7. Bergmann, K., M. Diermeier, and J. Niehues. 2017. "Die AfD: Eine Partei der sich ausgeliefert fühlenden Durchschnittsverdiener?" *Zeitschrift für Parlamentsfragen* 48 (1): 57-75.
8. Bernhard, M. (2020). What do we know about civil society and regime change thirty years after 1989? *East European Politics*, 36(3), 341– 362.
9. Berning, C. C., Lubbers, M., Schlueter, E. (2019). Media attention and radical right-wing populist party sympathy: longitudinal evidence from The Netherlands. *Int. J. Public Opin. Res.* 31 (1), 93–120. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edy001>.
10. Bieber, I., S. Roßteutscher, and P. Scherer. 2018. "Die Metamorphose der AfD-Wählerschaft: Von einer euroskeptischen Protestpartei zu einer (r)echten Alternative?" *Politische Vierteljahresschrift* 59 (3): 433-461.
11. Bobbio, N. (1997). *Left and Right. the Significance of a Political Distinction*. Chicago: University of Chicago Press.
12. Brug, W. van der, Meindert, F., Tillie, J. (2000). Anti-immigrant parties in Europe: ideological or protest vote? *Eur. J. Political Res.* 37 (1), 77–102.

13. Canovan, M. (1999). Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
14. Carter, E. (2018). Right-wing extremism/radicalism:Reconstructing the concept. *Journal of Political Ideologies*,23(2),157–182.
15. Castelli G., Froio, C., Pirro, A. (2021). Far-right protest mobilisation in Europe: Grievances, opportunities and resources, *European Journal for Political Research*, 61 (4), 1031-1032. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12484>
16. Davies, P. (2012). *The National Front in France: Ideology, Discourse and Power*. Routledge. ISBN 978-1-134-72530-4.
17. De Lange, S. L., & Art, D. (2011). Fortuyn versus Wilders: An agency-based approach to radical right party building. *West European Politics*, 34(6), 1229– 1249.
18. Doerr, N. (2021). The Visual Politics of the Alternative for Germany (AfD): Anti-Islam, Ethno-Nationalism, and Gendered Images. *Soc. Sci.* 2021, 10(1), 20. <https://doi.org/10.3390/socsci10010020>
19. D'Ottavio, G. & Saalfeld, T. (2015). "Introduction: Breaking the Mould of Post-Unification German Politics?". In Gabriele D'Ottavio; Thomas Saalfeld (eds.). *Germany After the 2013 Elections: Breaking the Mould of Post-Unification Politics?* Ashgate Publishing. p. 8. ISBN 978-1-4724-4439-4.
20. D'Ottavio, S., T. (2016). *Germany After the 2013 Elections: Breaking the Mould of Post-Unification Politics?* Routledge. ISBN 9781317128373. Beyond economic liberalism, the AfD fosters rather more conservative core issues, such as traditional forms of morality and political authority.
21. Edo, A., Giesing, Y., Öztunc, J., & Poutvaara, P. (2017). Immigration and electoral support for the far left and the far right (CESifo Working Paper No. 244). Retrieved from http://www.cepii.fr/PDF_PUB/wp/2017/wp2017-20.pdf.
22. Eichenberg, R. C. & Russell J. D. (2007). "Post-Maastricht Blues: the Transformation of Citizen Support for European Integration, 1973-2004." *Acta Politica* 42 (2-3): 128–152. <http://dx.doi.org/10.1057/palgrave.ap.5500182>.
23. Franzmann, S. (2015). "The Failed Struggle for Office Instead of Votes". In Gabriele D'Ottavio; Thomas Saalfeld (eds.). *Germany After the 2013 Elections: Breaking the Mould of Post-Unification Politics?* Ashgate. pp. 166–167. ISBN 978-1-4724-4439-4.
24. Galbreath, M. (2017). *An Analysis of Donald Trump and Marine Le Pen*. Harvard

- International Review. 38 (3): 7–9. ISSN 0739-1854. JSTOR 26528673. Marine Le Pen, leader of the far-right National Front
25. Geddes, B., Wright, J., & Frantz, E. (2014). Autocratic Breakdown and Regime Transitions: A New Data Set. *Perspectives on Politics*, 12(2), 313-331. Doi:10.1017/S1537592714000851
 26. Goerres, A., D. C. Spies, and S. Kumlin. 2018. "The Electoral Supporter Base of the Alternative for Germany." *Swiss Political Science Review* 24 (3): 246-269.
 27. Griffin, S. M. (2000). Has the Hour of Democracy Come Round at Last: The New Critique of Judicial Review. *17 Const. Comment.* 683 (2000).
 28. Gurr, T. (1970). *Why Men Rebel*. Princeton, NJ: Princeton University Press. 1970.
 29. Hambauer, V., and A. Mays. 2018. "Wer wählt die AfD? – Ein Vergleich der Sozialstruktur, politischen Einstellungen und Einstellungen zu Flüchtlingen zwischen AfD-WählerInnen und der WählerInnen der anderen Parteien." *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft* 12: 133-154.
 30. Hansen, M. A., and J. Olsen. 2019. "Flesh of the Same Flesh: A Study of Voters for the Alternative for Germany (AfD) in the 2017 Federal Election." *German Politics* 28 (1): 1-19.
 31. Huber, J. & Inglehart, R. (1995). "Expert Interpretations of Party Space and Party Locations in 42 Societies." *Party Politics* 1: 73–111.
 32. Ivarsflaten, E. (2008). What Unites Right-Wing Populists in Western Europe? Re-Examining Grievance Mobilization Models in Seven Successful Cases. *Comparative Political Studies*, 41(1), 3–23. <https://doi.org/10.1177/0010414006294168>
 33. Kitschelt, H. (1995). *The Radical Right in Western Europe. a Comparative Analysis*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
 34. Knutsen, O. (1997). "The Partisan and the Value-Based Component of Left-Right Self-Placement: a Comparative Study." *International Political Science Review* 18 (2): 191–225. doi:10.1177/019251297018002005.
 35. National Rally. (2022). *Encyclopædia Britannica*. Retrieved 10 August 2022.
 36. Lansford, T. (2014). *Political Handbook of the World 2014*. SAGE. p. 532. ISBN 978-1-4833-3327-4.
 37. Lee, McGowan & Phinnemore, D. (2015). *A Dictionary of the European Union*. Taylor & Francis. pp. 23–24. ISBN 978-1-317-44515-9.

38. Lo, J., Sven-Oliver P. & Gschwend, T. (2014). "A Common Left-Right Scale for Voters and Parties in Europe." *Political Analysis* 22 (2): 205–223. Doi:10.1093/pan/mpt028.
39. Lubbers, M., Gijsberts, M., Scheepers, P. (2002). Extreme right-wing voting in western Europe. *Eur. J. Political Res.* 41, 345–378.
40. Mader, M., and H. Schoen. 2015. "Chancellor Merkel, the European Debt Crisis and the AfD: An Analysis of voting Behaviour in the 2013 Federal Election." In *Germany after the 2013 Elections: Breaking the Mould of Post-Unification Politics*, edited by G. D'Ottavio, and T. Saalfeld, 89-110. London/New York: Routledge.
41. Marks, G., Liesbet H., Nelson, M. & Edwards, E. (2006). "Party Competition and European Integration in the East and West Different Structure, Same Causality." *Comparative Political Studies* 39 (2): 155–175. Doi:10.1177/0010414005281932.
42. Mavrogordatos, G. (2001). Αριστερά και Δεξιά: Η γένεση μιας διάκρισης. *Ε Ιστορικά*, τχ. 91 (Γαλλική Επανάσταση), 12 Ιουλίου 2001, σ. 36-41.
43. Mény, Y., Surel, Y. (2002). The Constitutive Ambiguity of Populism. In: Mény, Y., Surel, Y. (eds) *Democracies and the Populist Challenge*. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781403920072_1
44. Mudde, C. (1996). The war of words defining the extreme right party family. *West European Politics*, 19(2), 225–248
45. Mudde, C. (1999). The single-issue party thesis: Extreme right parties and the immigration issue, *West European Politics*, 22:3, 182-197, Doi: 10.1080/01402389908425321
46. Mudde, C. (2000). *The ideology of the extreme right*. Manchester: Manchester University Press.
47. Mudde, C. (2000). *The ideology of the extreme right*. Manchester: Manchester University Press, pp.12–13.
48. Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
49. Mudde, C. (2012). "The Comparative Study of Party-Based Euroscepticism. the Sussex Versus the North Carolina School." *East European Politics* 28 (2): 193–202.
50. Ray, L. (1999). "Measuring Party Orientations Towards European Integration: Results from an Expert Survey." *European Journal of Political Research* 36 (2): 283–306. Doi:10.1111/1475-6765.00471.

51. Reher, S. 2015. "Explaining Cross-National Variation in the Relationship Between Priority Congruence and Satisfaction with Democracy." *European Journal of Political Research* 54 (1): 160-181.
52. Rydgren, J. (2005). 'Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family', *European Journal of Political Research* 44(3): 413 – 437.
53. Shields, J. (2007). *The Extreme Right in France: From Pétain to Le Pen*. Routledge. ISBN 978-0-415-37200-8.
54. Schmitt-Beck, R. (2017). "The 'Alternative für Deutschland in the Electorate': Between Single-Issue and Right-Wing Populist Party". *German Politics*. 26 (1): 124–148. Doi:10.1080/09644008.2016.1184650. S2CID 156431715.
55. Schmitt-Beck, R., J. W. van Deth, and A. Staudt. 2017. "Die AfD nach der rechtspopulistischen Wende. Wählerunterstützung am Beispiel Baden-Württembergs." *Zeitschrift für Politikwissenschaft* 27 (3): 273-303.
56. Schwarzbözl, T., and M. Fatke. 2016. "Außer Protesten nichts gewesen? Das politische Potenzial der AfD." *Politische Vierteljahresschrift* 57 (2): 276-299.
57. Steiner, N. D., and C. Landwehr. 2018. "Populistische Demokratiekonzeptionen und die Wahl der AfD: Evidenz aus einer Panelstudie." *Politische Vierteljahresschrift* 59 (3): 463-491.
58. Stanley, B. (2008). "The Thin Ideology of Populism." *Journal of Political Ideologies* 13 (1): 95–110.
59. Stijn, van K. (2015). *Populist Parties in Europe: Agents of Discontent?* Palgrave Macmillan UK. pp. 61–62. ISBN 978-1-137-41411-3.
60. Stockemer, D. (2017). *The Front National in France: Continuity and Change Under Jean-Marie Le Pen and Marine Le Pen*. Canada: Springer International Publishing, 2017.
61. Szczerbiak, A. & Taggart, P. (2008). *Comparative and Theoretical Perspectives. Opposing Europe? the Comparative Party Politics of Euroscepticism*. Vol. 1. Oxford: Oxford University Press.
62. Tarchi, M. (2003). The political culture of the Alleanza nazionale: an analysis of the party's programmatic documents (1995-2002). *Journal of Modern Italian Studies*, 8 (2) 135-181. Doi: 10.1080/1354571032000078248
63. Understanding the 'Alternative for Germany': Origins, Aims and Consequences (PDF).

(2016). University of Denver. 16 November 2016. Retrieved 29 April 2017.

64. Van Der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2005). Why Some Anti-Immigrant Parties Fail and Others Succeed: A Two-Step Model of Aggregate Electoral Support. *Comparative Political Studies*, 38(5), 537–573. <https://doi.org/10.1177/0010414004273928>.
65. Vasilopoulou, S. (2013). "Continuity and Change in the Study of Euroscepticism. Plus Ça Change?" *Journal of Common Market Studies* 51 (1): 153–168. Doi:10.1111/j.1468-5965.2012.02306.x.
66. Wayne C. T. (2014). *Nordic, Central, and Southeastern Europe 2014*. Rowman & Littlefield Publishers. p. 283. ISBN 978-1-4758-1224-4.

Τύπος και Διαδικτυακοί τόποι

1. Arzheimer, K. (2023). The AfD, Russia, and the attack on Ukraine. Available at <https://www.kai-arzheimer.com/afd-russia/>.
2. Barbière, C. (2019). "Le Pen's Rassemblement National revises stance towards EU and the euro". *euractiv.com*. Archived from the original on 25 February 2021. Retrieved 11 February 2021.
3. Bennhold, K. (2021). "Germany Places Far-Right AfD Party Under Surveillance for Extremism". *The New York Times*.
4. Beyer, S. & Fleischhauer, J. (2016). "AfD Head Frauke Petry: 'The Immigration of Muslims Will Change Our Culture'". *Der Spiegel*.
5. Chatham House. (2017). What do Europeans think about Muslim immigration? Retrieved from <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/what-do-europeans-think-about-muslimimmigration>.
6. Ciechanowicz, A. (2016). The political manifesto of the Alternative for Germany – the sum of all fears. Available at <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2016-05-11/political-manifesto-alternative-germany-sum-all-fears>.
7. CNN.GR - Ενέκρινε εκλογικό μανιφέστο κατά των μουσουλμάνων (<https://www.cnn.gr/kosmos/story/30732/afd-enekrine-eklogiko-manifesto-kata-ton-moysoylmanon>).
8. Dancygier, R. (2018). "The anti-Muslim AfD just scored big in Germany's election. What

- does this mean for German Muslims?". The Washington Post. Retrieved 22 January 2018.
9. Deleja-Hotko, V., Müller, A-K., Traufetter, G. (2019). "AfD Hopes to Win Votes by Opposing Climate Protection". Der Spiegel.
 10. Dunai, M. & Plucinska, J. (2021). Hungary, Poland, Italy leaders seek new European right-wing core. HEALTHCARE, APRIL 1, 2021. Available at <https://www.reuters.com/article/eu-politics-hungary-poland-italy-idUSL8N2LU3GM>.
 11. Ellyatt, H. (2017). "Germany's far-right AfD party: 5 things you need to know". CNBC. Retrieved 22 January 2018. Nowadays, the AfD is mainly known for its anti-immigration (namely, anti-Islamic).
 12. Europarl.eu (<https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/el/ethnika-apotelesmata/gallia/2019-2024/>).
 13. Eurobarometer poll. (2018). Highest support for the EU in 35 years.
 14. European Commission. (2016). Public opinion on the EU (Standard Eurobarometer 85). Retrieved from http://data.europa.eu/88u/dataset/S2130_85_2_STD85_ENG.
 15. European Commission. (2018). Integration of immigrants in the European Union (Special Eurobarometer 469). Retrieved from <https://population-europe.eu/books-and-reports/special-eurobarometer-469-integration-immigrants-european-union>.
 16. Far-right forms new group in European Parliament. (2019). Available at <https://www.dw.com/en/far-right-parties-form-new-group-in-european-parliament/a-49189262>.
 17. Frauke Petry traf sich mit Marine Le Pen (https://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-10/afd-frauke-petry-marine-le-pen-front-national-treffen?utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F)
 18. German election: Why this vote matters. (2017). BBC News. 15 September 2017. Retrieved 20 September 2017.
 19. Horn, H. (2016). "The Voters Who Want Islam Out of Germany". The Atlantic. Retrieved 22 January 2018. The AfD's founder Bernd Lucke, an economics professor, left the party last summer, condemning rising xenophobia.
 20. IPSOS, Présidentielle 2022. (2022). Second tour: profil des abstentionnistes et sociologie des électors. Available at <https://www.ipsos.com/fr-fr/presidentielle-2022/second->

tour-profil-des-abstentionnistes-et-sociologie-des-electorats.

21. Lichfield, J. (2015). "Rise of the French far right: Front National party could make sweeping gains at this month's local elections". The Independent. London. Archived from the original on 25 September 2015. Retrieved 31 March 2015.
22. Mudde, C. (2017). What the stunning success of AfD means for Germany and Europe. Available at <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/sep/24/germany-elections-afd-europe-immigration-merkel-radical-right>.
23. Pfaffenbach, K. (2017). "German Election: Anti-Islam AfD Party That Worked With U.S. Ad Agency Predicted To Take Third Place". Newsweek. Retrieved 22 January 2018. Sunday's election in Germany is expected to bring big gains for the hard-right, anti-Islam Alternative for Germany (AfD) party.
24. Reporterre.net - Marine Le Pen, à l'extrême opposé de l'écologie (<https://reporterre.net/Marine-Le-Pen-a-l-extreme-oppose-de-l-ecologie>)
25. Reuters.com - Anti-immigrant AfD says Muslims not welcome in Germany (<https://www.reuters.com/article/us-germany-afd-islam-idUSKCN0XS16P>)
26. Taub, A. & Fisher, M. (2017). "Germany's Extreme Right Challenges Guilt Over Nazi Past". The New York Times.
27. Verlaet, M. (2016). DW, AfD and National Front, A regional AfD leader is pushing for a meeting with France's far-right National Front. He's being met with criticism, including from his own ranks. How different are the two parties really? 05/11/2016, May 11, 2016. Available at <https://www.dw.com/en/a-comparison-of-germanys-afd-and-frances-national-front/a-19249980>.
28. Zeller, F. (2018). "Anti-migrant, anti-Muslim and anti-Merkel, Germany's AfD set to enter parliament". The Times of Israel. Retrieved 22 January 2018. Available at <https://www.europarl.europa.eu/news/de/headlines/eu-affairs/20180522STO04020/eurobarometer-umfrage-hochste-unterstutzung-fur-die-eu-seit-35-jahren>.

Ντοκιμαντέρ

1. Thousands rally in Hanover against anti-Islam AfD party. (2018). Al Jazeera. Retrieved 22 January 2018. Thousands rally in Hanover against anti-Islam AfD party (<https://www.dailymotion.com/video/x6azfjf>)
2. Jean-Marie Le Pen:Le diable de la République (https://www.youtube.com/watch?v=X98_s-sByBA)